

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ
กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ
การจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาส 5 ภูมิภาค

ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี
ภาคตะวันออก : จังหวัดระยอง
ภาคใต้ : จังหวัดภูเก็ต
ภาคกลาง : จังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

371.9	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ร	รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 5 ภูมิภาค : กรุงเทพฯ : สกศ. 2550. 112 หน้า ISBN 978-974-559-955-0 1. เด็กด้อยโอกาส 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการ 3. ชื่อเรื่อง.

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 5 ภูมิภาค

สิ่งพิมพ์ สกศ.	อันดับที่ 31/2550
ISBN	978-974-559-955-0
พิมพ์ครั้งที่ 1	พฤษภาคม 2550
จำนวน	1,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่	กลุ่มนโยบายการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2668-7123 ต่อ 2429, 2430, 2432 โทรสาร 0-2669-7736 Web site : http://www.onec.go.th
ผู้พิมพ์	บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด 90/6 ซ.จรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 โทร. 0-2424-3249, 0-2424-3252 โทรสาร 0-2424-3249, 0-2424-3252

คำนำ

ด้วยข้อมูลและสถานการณ์ที่ปรากฏให้เห็นว่ายังมีเด็กด้อยโอกาสเป็นจำนวนไม่น้อย ที่ขาดโอกาสในการได้รับการศึกษา เนื่องจากการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ครอบคลุมและทั่วถึง และอุปสรรคอื่นแก่ผู้ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง แม้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชน จะได้พยายามดำเนินการให้บริการในรูปแบบและวิธีการต่างๆ แล้วก็ตาม

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันอังคารที่ 26 ตุลาคม 2547 จึงได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อให้เป็นแผนแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กทั่วไปและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปจัดทำแผนปฏิบัติการและเร่งดำเนินการในเชิงรุกเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสโดยเร็วต่อไป โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการตามนโยบายนี้เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาของท้องถิ่น ชุมชนเป็นอย่างดี สามารถดำเนินการให้บริการการศึกษา ความช่วยเหลือ และการดูแลเด็กด้อยโอกาสให้ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่/ชุมชน ซึ่งจะทำให้เด็กด้อยโอกาสที่อยู่ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ สอดรับกับสภาพความต้องการของเด็ก และบริบทของชุมชน

เพื่อให้นโยบายและมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเกิดผลในทางปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 5 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี) ภาคตะวันออก (จังหวัดระยอง) ภาคใต้ (จังหวัดภูเก็ต)

ภาคกลาง (จังหวัดสมุทรปราการ) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ภูมิภาค ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครองและตัวแทนเด็กด้อยโอกาสทั้ง 6 ประเภท/กลุ่ม ตามที่กำหนดไว้ในนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ได้แก่ เด็กถูกปล่อยปละละเลย เด็กถูกละเมิดสิทธิ เด็กประพฤติตนไม่เหมาะสม เด็กพิการ เด็กขาดโอกาส/ยากจนเข้าไม่ถึงบริการ และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และประสบการณ์การดำเนินงานให้บริการการศึกษา การดูแล และความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสของแต่ละฝ่าย รวมทั้งร่วมกันกำหนดและจัดทำกรอบแนวทางการดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่/ชุมชนของตนเองต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เห็นว่าเนื้อหาสาระและข้อเสนอแนะจากการประชุมดังกล่าว มีแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานให้บริการการศึกษา การดูแลและความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสของหน่วยงานที่มีภารกิจและบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดพิมพ์เอกสาร**รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 5 ภูมิภาค** ขึ้น และขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรศรี ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่ผู้แทนหน่วยงานในทั้ง 5 ภูมิภาครวมทั้งผู้ปกครองและผู้แทนเด็กด้อยโอกาสที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานให้ลุล่วงและบังเกิดผลสำเร็จด้วยดี

(นายอึ้ง จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันอังคารที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อเป็นแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเห็นควรให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวม และเร่งดำเนินการต่างๆ ในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสโดยเร็วต่อไป

มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ได้ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยระบุให้มีมาตรการสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้วย เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้สามารถขยายผลครอบคลุมกว้างขวางทั่วถึงเด็กด้อยโอกาสทุกท้องถิ่นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 รวมทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย

อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น

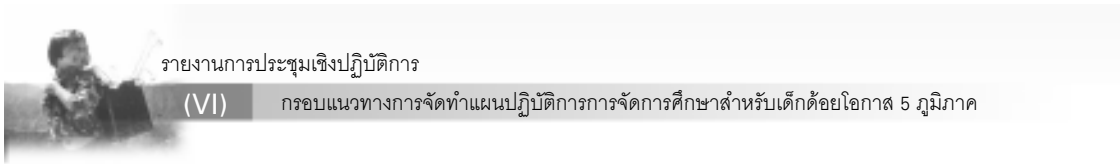
เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและเข้าใจสภาพปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศักยภาพเด็กด้อยโอกาสในชุมชนของตนเอง ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยเฉพาะการจัดทำแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อเร่งดำเนินการในเชิงรุก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขึ้นใน 5 ภูมิภาค เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

การจัดประชุมเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี) ภาคตะวันออก (จังหวัดระยอง) ภาคใต้ (จังหวัดภูเก็ต) ภาคกลาง (จังหวัดสมุทรปราการ) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ตัวแทนเด็กด้อยโอกาสและผู้ปกครอง 6 ประเภท/กลุ่ม ตามที่กำหนดไว้ในนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ได้แก่ เด็กถูกปล่อยปละละเลย เด็กถูก

ละเมิดสิทธิ เด็กประพฤติตนไม่เหมาะสม เด็กพิการ เด็กขาดโอกาส/ยากจนเข้าไม่ถึงบริการ และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผลการประชุมได้ข้อสรุปดังนี้

สภาพปัญหาเด็กด้อยโอกาส ในแต่ละภูมิภาคมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ สังคมและเศรษฐกิจ ในภาคเหนือซึ่งมีภูมิประเทศเป็นภูเขาและอยู่ติดกับแนวตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศ ทำให้มีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศจำนวนมาก จึงมีปัญหาเกี่ยวกับ “เด็กไร้สัญชาติ” ที่อพยพหลบเข้ามาเป็น “เด็กเร่ร่อน” เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ภาคกลางและภาคตะวันออกเป็นเขตเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ปัญหาเด็กด้อยโอกาสส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของแรงงานเด็ก แรงงานต่างชาติ แรงงานผิดกฎหมาย และความยากจน สำหรับภาคใต้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล นอกจากเด็กชาวเล ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองของพื้นที่แล้ว ยังมีกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่เป็นผลพวงจากการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิถล่มภาคใต้ทางชายฝั่งอันดามัน ตั้งแต่ระนอง ภูเก็ต กระบี่ พังงา สตูล ตรัง เมื่อปี 2547 โดยเฉพาะเด็กกำพร้า/ยากจน เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ซึ่งประชากรทำการเกษตรและเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่ พบว่า เด็กด้อยโอกาสส่วนใหญ่จะเป็นเด็กยากจน เด็กเร่ร่อน และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เด็กเหล่านี้จึงมีคุณภาพชีวิตต่ำ อยู่ในสภาพแออัด ยากจน ขาดโอกาสทางการศึกษาและผู้ดูแลรับผิดชอบ เป็นเหตุให้เด็กบางคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยไม่ตั้งใจ และนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมาได้แก่

การมีว่สมกันของเด็กวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์และการมีบุตรก่อนวัยอันควร การติดเอดส์ และอื่นๆ ซึ่งทำให้เกิดความด้อยโอกาสซ้ำซ้อน และก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและศีลธรรมตามมา ซึ่งยากต่อการแก้ไขมากขึ้น

ปัญหาในการให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส แต่ละประเภท/กลุ่ม ในภาพรวมทั้ง 5 ภูมิภาค พบว่า ยังไม่ครอบคลุม ทั่วถึง ในทุกพื้นที่ เด็กไม่สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพและความต้องการขาดการส่งต่อรับช่วงระหว่างหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสที่ชัดเจน รวมทั้งยังมีข้อจำกัดในการทำงานในเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความเชื่อมโยง และความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ทำให้การแก้ปัญหาไม่มีเอกภาพ ไม่เป็นระบบ และมองไม่เห็นภาพรวมของปัญหา

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินงาน ควรเร่งแก้ปัญหาในเชิงรุก โดยระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในจังหวัด โดยจัดให้มีศูนย์/หน่วยประสานงานกลาง ดำเนินการให้บริการแก่เด็กด้อยโอกาสในแต่ละจังหวัด ในรูปของ คณะกรรมการ/คณะทำงานที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ตลอดจนมูลนิธิ และองค์กรสาธารณะประโยชน์ เพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการ ดูแล และให้ความช่วยเหลือเด็กผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและความต้องการอย่างครบวงจร และต่อเนื่อง ในลักษณะบูรณาการเพื่อให้หลุดพ้นจากความด้อยโอกาสอย่างแท้จริง โดยมีกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ดังนี้

- 1) ให้มีการสำรวจ (x-ray) และจัดทำระบบฐานข้อมูลเด็กด้อยโอกาสเป็นรายบุคคล ให้ครอบคลุมทุกประเภทและทุกพื้นที่
- 2) ให้มีการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบและการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ
- 3) ให้ความช่วยเหลือและดูแล โดยจัดตั้งกองทุนและให้ทุนการศึกษาและความช่วยเหลือด้านอื่นๆ เช่น สุขภาพอนามัย
- 4) สร้างงาน สร้างอาชีพ จัดหางานให้มีรายได้ระหว่างเรียนและเมื่อจบการศึกษา
- 5) มีระบบติดตามประเมินผลเด็กเป็นรายบุคคล และ
- 6) สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการให้บริการและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

สารบัญ

คำนำ	(I)
บทสรุปผู้บริหาร	(III)
ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่	1
1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ	2
เด็กยากจน	2
เด็กเร่ร่อน	3
เด็กไร้สัญชาติ	3
เด็กกำพร้า	5
เด็กพิการ	7
เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์	8
การให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสของวัด	9
2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม	11
2.1 ข้อเสนอแนะจาก ศ.ร.ต.อ.วรเดช จันทรร	11
2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	17
3. สรุป	20
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี	22
1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ	23
เด็กยากจน	23
เด็กเร่ร่อน	23
เด็กกำพร้า	25
เด็กพิการ	26
เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์	27

2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม	28
2.1 ข้อเสนอแนะจาก ศ.ร.ต.อ.ว.ร.เดช จันทรวงศ์	28
2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	30
3. สรุป	33
ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือเด็กไร้สัญชาติ ของกระทรวงศึกษาธิการ	34
ภาคตะวันออก : จังหวัดระยอง	35
1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ เด็กเร่ร่อน	36
เด็กยากจน	38
เด็กที่อยู่ในสถานพินิจฯ	38
เด็กถูกละเมิดสิทธิ	39
เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์	40
เด็กพิการ	42
2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม	43
2.1 ข้อเสนอแนะจาก ศ.ร.ต.อ.ว.ร.เดช จันทรวงศ์	43
2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	45
3. สรุป	47
ภาคใต้ : จังหวัดภูเก็ต	48
1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ เด็กสิ้นนามิ	49
เด็กไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร	50
เด็กชาวเล	50

เด็กยากจน	51
เด็กเร่ร่อน	52
เด็กพิการ	52
2. ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	53
2.1 ข้อเสนอแนะจาก ศ.ร.ต.อ.ว.ร.เดช จันทรวงศ์	53
2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	54
3. สรุป	55
ภาคกลาง : จังหวัดสมุทรปราการ	56
1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ	57
เด็กยากจน	57
เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ	58
เด็กกำพร้า	58
เด็กพิการ	59
เด็กเร่ร่อน	60
เด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยา	60
2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม	61
2.1 ข้อเสนอแนะจาก ศ.ร.ต.อ.ว.ร.เดช จันทรวงศ์	61
2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	62
3. สรุป	64
ภาคผนวก	67
- มติคณะรัฐมนตรี นโยบายการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส	68

- โครงการประชุมเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ตามบทบาทและภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5 ภูมิภาค 76
- โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่ 81
- โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี 87
- โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ กรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ภาคตะวันออก : จังหวัดระยอง 93
- โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ กรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ภาคใต้ : จังหวัดภูเก็ต 99
- โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ กรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ภาคกลาง : จังหวัดสมุทรปราการ 105

**รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ
กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
5 ภูมิภาค**

ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่

วันอาทิตย์ที่ 26 มิถุนายน 2548 เวลา 8.30-17.30 น.

ณ ห้องสันพระเนตร ชั้น 1 โรงแรมโลตัส ปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 150 คน ประกอบด้วย ตัวแทนเด็กด้อยโอกาสและผู้ปกครอง 6 ประเภท/กลุ่ม ได้แก่ เด็กยากจน เด็กเร่ร่อน เด็กไร้สัญชาติ เด็กกำพร้า เด็กพิการ และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนองค์กรเอกชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน โดยมีศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรรักษ์ เป็นประธานการประชุม ซึ่งผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ

จากการนำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ เด็กยากจน เด็กเร่ร่อน เด็กไร้สัญชาติ เด็กกำพร้า เด็กพิการ และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ สามารถสรุปได้ดังนี้

เด็กยากจน : (ตัวแทนจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่)

สภาพ ปัญหา เด็กยากจนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่ มีสภาพใกล้เคียงกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อื่นๆ คือ ยังขาดแคลนทั้งในเรื่องอุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอน วัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจนค่าของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันเนื่องจากเด็กที่อยู่ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นเด็กที่อยู่ประจำและมีจำนวนมากประกอบกับเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐจำนวนไม่เพียงพอ เหตุผลดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้การพัฒนาการเรียนการสอนเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง

ความต้องการ ไม่ต้องการให้ใช้คำว่า “เด็กด้อยโอกาส” เพราะเป็นการตอกย้ำปมด้อยว่าเป็นคนต่ำต้อย แต่ควรใช้คำว่า “เด็กที่ไม่มีความพร้อมทางด้าน...” เนื่องจากเด็กทุกคนมีศักยภาพ ความคิด เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ส่วนในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง หรือจัดให้มีการไปทัศนศึกษา นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน

เด็กเร่ร่อน

สภาพ ปัญหา จังหวัดเชียงใหม่มีเด็กเร่ร่อนหลายรูปแบบ บางกลุ่มเป็นเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยหรือเด็กชาวเขา ที่อพยพเข้ามาเร่ร่อนในเมือง เด็กเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเนื่องจากไม่มีหลักฐานแสดงสถานะติดตัวมา บางคนมีปัญหาทางครอบครัวบางคนออกจากโรงเรียนกลางคัน หรือบางคนถูกระงับการเรียนในครอบครัวมาก่อน ทำให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์รุนแรงก้าวร้าว ประกอบกับการที่ต้องใช้ชีวิตอยู่นอกบ้าน การที่ต้องเอาตัวรอด และการเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาผลประโยชน์ โดยถูกชักชวน/บังคับให้ค้ายาเสพติด ขยายบริการทางเพศกับชาวต่างชาติ จึงทำให้มีความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวีด้วย

นอกจากนั้นเด็กเหล่านี้มักถูกมองว่าเป็นบุคคลอันตรายหรืออาชญากร ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เด็กบางคนแม้ว่าจะมีโอกาสได้เรียนหนังสือ แต่ส่วนใหญ่มีผลการเรียนในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และเมื่อจบการศึกษาแล้ว โรงเรียนมักไม่ออกไปรับรองผลการศึกษาให้ เพราะไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร ทำให้มีปัญหาในการศึกษาต่อและการสมัครงาน

ความต้องการ อยากให้สังคมยอมรับว่า เด็กเร่ร่อนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่ใช่บุคคลอันตรายหรืออาชญากรที่ก่อปัญหาต่อสังคม สามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกับเด็กอื่น ๆ ทุกคน

เด็กไร้สัญชาติ

สภาพ ปัญหา ปัจจุบันเด็กไร้สัญชาติของประเทศไทยมีจำนวนมาก เฉพาะสถานศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเด็กไร้สัญชาติถึง 4,777 คน โดยเฉพาะที่โรงเรียนแม่สามแลบ ตำบลสบเมย อำเภอ

แม่สะเรียง มีเด็กนักเรียนประมาณ 250 คน แต่มีเด็กสัญชาติไทยเพียง 6 คน เด็กไร้สัญชาติเหล่านี้ไม่ได้รับสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป เนื่องจากไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร จึงทำให้ไม่ได้รับการบริการและได้รับผลกระทบในหลายเรื่อง ได้แก่

1) การศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มักปฏิเสธไม่รับเด็กไร้สัญชาติ เข้าเรียน เด็กบางคนมีศักยภาพจะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ไม่สามารถสมัครเรียนต่อได้ เนื่องจากโรงเรียนไม่ให้หลักฐานการสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการรับทุนการศึกษา เด็กกลุ่มนี้มักไม่ได้รับการพิจารณา แม้ว่าจะเรียนดีมีความสามารถ การไม่ได้รับโอกาสในการศึกษา ทำให้เด็กบางส่วนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน บางส่วนไม่ได้เรียนต่อ เด็กเหล่านี้จึงถูกชักจูงไปสู่ขบวนการค้ามนุษย์ได้โดยง่าย บางคนหายไปจากหมู่บ้านโดยไม่สามารถค้นหาติดตามและตรวจสอบได้ เนื่องจากไม่มีบัตรประชาชน

2) การเดินทาง เนื่องจากไม่มีบัตรประชาชน จึงทำให้ไม่สามารถเดินทางออกนอกหมู่บ้านได้ เพราะตามกฎหมายนั้น การเดินทางออกนอกหมู่บ้านหรือเดินทางข้ามจังหวัดของผู้ที่ไม่มีสัญชาติ ต้องได้รับการรับรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด และสามารถเดินทางออกนอกพื้นที่อยู่อาศัยได้ไม่เกิน 15 วัน

3) การรักษาพยาบาล เนื่องจากไม่มีหมายเลข 13 หลักประจำตัว และ/หรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎร จึงไม่ได้รับบัตรทองหรือสิทธิการรักษาพยาบาล 30 บาทรักษาทุกโรค ถูกเลือกปฏิบัติจากโรงพยาบาล ต้องจ่ายเงินในการเข้ารับบริการ

4) ทักษะคติของสังคม บุคคลไร้สัญชาติมักจะถูกสังคมมองว่าเป็นผู้ที่สร้างความไม่มั่นคงให้กับชาติ เป็นคนเถื่อน เป็นขยะของสังคม เป็นตัวถ่วงความเจริญ

นอกจากนี้ จากนโยบายการประกาศสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาลภายใต้การนำของ พตท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้เด็กไร้สัญชาติส่วนหนึ่งต้องกลายเป็นเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เนื่องจากพ่อแม่ถูกฆ่า ตัดตอน บางคนหายสาบสูญไป และบางคนต้องถูกจำคุก ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมอื่นๆ อีกมากมาย

ความต้องการ อยากให้สังคมให้สิทธิและโอกาสแก่บุคคลไร้สัญชาติเท่าเทียมกับคนทั่วไปทั้งในเรื่องการศึกษารวมทั้งการเดินทาง การรักษาพยาบาล รวมทั้งควรมีการสำรวจติดตามบุคคลไร้สัญชาติที่สูญหายไป เนื่องจากในขณะนี้บุคคลไร้สัญชาติหายไปเฉลี่ยชุมชนละไม่ต่ำกว่า 1 คน บางคนหายไป 6 เดือน บางคนหายไปเป็น 10 ปี บุคคลที่สูญหายไปเหล่านี้อาจกำลังตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ จึงอยากให้รัฐให้ความสำคัญกับปัญหาเด็กไร้สัญชาติเหล่านี้ เพราะคิดว่าความมั่นคงของชาติจะเกิดขึ้นไม่ได้หากคนในชาติ (บุคคลไร้สัญชาติ) ไม่มีความมั่นคงในชีวิต

เด็กกำพร้า

สภาพ ปัญหา เด็กกำพร้าในภาคเหนือส่วนหนึ่งได้รับการดูแลจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งดูแลเด็กด้อยโอกาสครอบคลุมทั้งหมด 17 จังหวัดในภาคเหนือ เด็กทุกคนในสถานสงเคราะห์จะได้รับการศึกษาอย่างต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหากต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สถานสงเคราะห์ก็สนับสนุนให้เรียนได้ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน อย่างไรก็ตามในการดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์ พบว่ายังมีปัญหาหลายประการ ดังนี้

1) การไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เนื่องจากเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กที่มีปัญหาในเรื่องความประพฤติและมีความเป็นมาที่แตกต่างหลากหลาย ได้แก่ เด็กกำพร้า เด็กที่มาจากสถานพินิจ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เด็กที่ถูกทารุณกรรม และเด็กยากจน ซึ่งเมื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนมักถูกเพ่งเล็งมากกว่าเด็กอื่นๆ จึงทำให้เด็กรู้สึกที่ตัวเองมีปมด้อย เหมือนกับถูกตอกย้ำตลอดเวลาว่าเด็กที่มาจากสถานสงเคราะห์เป็นเด็กที่มีปัญหา จึงอยากให้โรงเรียนที่รับเด็กจากสถานสงเคราะห์ให้ความสนใจเด็กเหล่านี้ และไม่ควรพูดในสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดปมด้อย

2) การได้รับบริการการศึกษา สถานศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือในการรับเด็กจากสถานสงเคราะห์เข้าเรียน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในแต่ละปีจะมีเด็กจากสถานสงเคราะห์ที่จบประถมศึกษาประมาณปีละ 20 - 30 คน แต่มีโรงเรียนพิจารณารับเข้าเรียนได้ไม่กี่แห่ง นอกจากนี้ในส่วนของเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการทางสมอง ที่ไม่สามารถเรียนในโรงเรียนปกติได้ ก็ไม่ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษในการรับเด็กเข้าไปเรียน

3) คุณภาพการศึกษา แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดการศึกษาได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น แต่ในเรื่องของคุณภาพยังไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะเด็กในสถานสงเคราะห์ และเด็กที่อยู่ในชนบทห่างไกล คุณภาพการศึกษายังต่ำกว่าเด็กในเมืองอยู่มาก

ความต้องการ

1) ควรมีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการในการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

แต่ละแห่ง และควรจัดสรรโควตาการเข้าเรียนให้แก่เด็กที่อาศัยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ก่อนเด็กที่อยู่นอกพื้นที่

2) ครูควรทำหน้าที่ในการแนะนำและให้คำปรึกษาแก่เด็กที่มีปัญหา นอกเหนือจากการสอนการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็ก ต้องมีความเชื่อมโยงและส่งต่อกันอย่างเป็นระบบระหว่างโรงเรียนที่เด็กเรียนในขณะนั้นกับโรงเรียนที่จะรับเด็กเข้าไปเรียนต่อ และผู้ปกครอง ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตวิทยาในการดูแลเด็ก โดยอาจให้การฝึกอบรมและให้มีความรู้แก่ครูเหล่านี้ด้วย

3) ต้องประสานความร่วมมือกับองค์กรเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา เพื่อที่จะให้ชุมชนเห็นความสำคัญและจัดสรรงบประมาณเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

เด็กพิการ (ทางสายตา)

สภาพ ปัญหา ปัจจุบันมีการแบ่งคนพิการออกเป็น 9 ประเภท คนพิการทางสายตานับเป็นคนพิการประเภทหนึ่งที่มีปัญหาในการรับบริการทางการศึกษา เนื่องจากผู้พิการทางสายตาต้องอ่านหนังสือที่เป็นอักษรเบลล์ จึงทำให้ผู้พิการทางสายตาต้องเรียนมากกว่าคนปกติทั่วไป คือ นอกจากจะเรียนเนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆ แล้ว ยังต้องเรียนการอ่าน การใช้ภาษาเบลล์ในการสื่อสารอีกด้วย ปัญหาที่ผู้พิการทางสายตามักประสบอยู่เสมอในการเรียนการสอนได้แก่

1) ขาดหลักสูตรและเอกสาร/ตำราที่เป็นอักษรเบลล์ จึงนำหลักสูตรที่มีอยู่มาแปลเป็นอักษรเบลล์อีกครั้งหนึ่ง ทำให้มีเวลาอ่านบททวนก่อนสอบน้อยลง ครูควรใช้เวลาในการจัดทำรายงานแก่

นักเรียนที่ผู้พิการทางสายตาให้มากขึ้น เนื่องจากต้องใช้เวลาในการอ่านมากกว่าคนปกติ

2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้พิการ ควรมีความรู้ความเข้าใจสภาพและข้อจำกัดของผู้พิการ เพราะผู้พิการมีศักยภาพในการรับรู้ หรือสื่อสารต่างจากคนปกติ แต่โรงเรียนบางแห่งใช้วิธีการเรียนการสอนเช่นเดียวกับคนปกติ

3) ไม่มีงานรองรับสำหรับผู้พิการที่จบการศึกษา แม้ว่าจะให้โอกาสผู้พิการเรียนในระดับอุดมศึกษา

4) บุคลากรในการดูแล/จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้พิการยังไม่เพียงพอ

ความต้องการ

1) ควรมีการจัดทำหลักสูตรและตำรา/เอกสารที่เป็นอักษรเบลล์ เพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอนแก่ผู้พิการทางสายตา

2) ในการจัดการศึกษาให้แก่คนพิการ นอกจากการให้ความรู้พื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุขเช่นเดียวกับคนทั่วไปแล้ว ควรมุ่งเน้นในเรื่องของการฝึกอาชีพในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้พิการด้วย เพื่อให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมต่อไป

เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์

สภาพ ปัญหา เด็กที่พ่อแม่เป็นเอดส์หรือบุคคลในครอบครัวเป็นเอดส์ ส่วนใหญ่จะไม่ได้การยอมรับจากสังคม เนื่องจากสังคมยังขาดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการติดเชื้อ HIV โดยเฉพาะเด็กที่เป็นโรคเอดส์ จะได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจมาก เวลาไปโรงเรียนมักจะถูกเพื่อนรังเกียจไม่อยากคบหาสมาคมด้วย ทำให้เด็กมีความรู้สึก

ว่าตัวเองมีปมด้อย โรงเรียนบางแห่งเมื่อรู้ว่าเด็กได้รับเชื้อก็ปฏิเสธไม่รับเข้าเรียน แม้ว่าจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนให้ความช่วยเหลือ แต่ยังมีปัญหาในเรื่องการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือจากรัฐ เนื่องจากเงินช่วยเหลือที่กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์จัดสรรผ่านสถานศึกษา ไม่มีความคล่องตัวในการเบิกจ่าย การเบิกจ่ายทุกครั้งต้องมีใบเสร็จรับเงิน ทำให้มีปัญหาในการนำเงินช่วยเหลือมาใช้ ส่วนทุนการศึกษาที่ยังจัดสรรไม่ทั่วถึง ทำให้เด็กขาดโอกาสในการศึกษาต่อ ไม่มีอาชีพ ไม่มีงานทำ

ความต้องการ อยากให้สังคมยอมรับ และไม่รังเกียจผู้ที่ได้รับเชื้อ HIV ผู้ที่เป็นเอดส์หรือคนในครอบครัวเป็นเอดส์ สามารถอยู่ร่วมกับคนปกติได้ และอยากให้มีความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงินที่รัฐจัดสรรให้ รวมทั้งจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ให้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกคน

การให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสของวัด

1) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัดดอนจั่น

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัดดอนจั่น จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กชาวเขาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีโอกาสได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ในปัจจุบันมีเด็กอยู่ในความดูแลจำนวนทั้งหมด 370 คน แบ่งเป็นชาย 300 คน และหญิง 70 คน ประกอบด้วยชาวเขาเผ่าต่างๆ เช่น กระเหรี่ยง อาข่า มูเซอ เย้า ม้ง ไทยใหญ่ จีนฮ่อ รวมประมาณ 10 เผ่า เด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนวัดดอนจั่น ซึ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 งบประมาณ อุปกรณ์การศึกษา อาคารเรียน ฯลฯ ส่วนใหญ่ได้รับ

บริจาคจากหน่วยงานเอกชน และประชาชนผู้มีจิตศรัทธา จึงทำให้ไม่มีปัญหาในเรื่องนี้ ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องการรักษาพยาบาล เนื่องจากเด็กเหล่านี้ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ไม่มีสิทธิได้รับบัตรทอง จึงไม่ค่อยได้รับการบริการจากโรงพยาบาล

2) โครงการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสของวัดศรีโสดา

วัดศรีโสดาจัดการศึกษาให้แก่เด็กชายชาวเขาที่ต้องการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการอุปสมบทเป็นสามเณร ปัจจุบันมีจำนวนประมาณ 300 รูป เด็กชายชาวเขาเหล่านี้มีทั้งเด็กยากจน เด็กเร่ร่อน เด็กไร้สัญชาติ เด็กกำพร้า ยากแค้น เด็กพิการ เนื่องจากเด็กพิการไม่สามารถอุปสมบทได้ การดำเนินงาน ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิเผยแพร่พระพุทธศาสนาแก่ชนถิ่นกันดาร โดยสนับสนุนเป็นค่าอาหารวันละ 10 บาทต่อคน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก นอกจากนี้ยังขาดแคลนในเรื่องหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนต่างๆ รวมทั้งครู/อาจารย์ที่สอนก็มีจำนวนไม่เพียงพอ จึงต้องการให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่พระสงฆ์ สามเณร โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อให้พระสงฆ์และสามเณรสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาเพื่อให้ชาวเขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

2.1 ข้อเสนอแนะจากศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก

วรเดช จันทรศร

ในการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคเหนือ ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรศร ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาส ตลอดจนแผนงาน/โครงการในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส สรุปได้ดังนี้

แนวทางในการดำเนินงาน

1) แก้ปัญหาจากภายนอก (outside) สู่ภายใน (inside)

เนื่องจากในอดีตการแก้ปัญหา มักจะกำหนดจากส่วนกลาง หรือ แก้ปัญหาจากภายในสู่ภายนอก (inside out) ทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงจุด ไม่สนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ดังนั้นเพื่อให้มองเห็นสภาพของปัญหาและความต้องการในระดับภูมิภาคอย่างแท้จริง ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ ให้คนในท้องถิ่นเป็นผู้ขับเคลื่อนเอง โดยระดมความคิดจากทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด และส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งในส่วนราชการ องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีศักยภาพในการจัดการศึกษาเชิงรุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล เนื่องจากภารกิจหลักของเทศบาล คือ การดูแลประชาชนในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีคุณภาพ

2) แก้ปัญหาในเชิงรุก ข้อมูลในปัจจุบัน พบว่า มีเด็กด้อยโอกาสทั่วประเทศประมาณ 6 ล้านคน ในขณะที่สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถดูแลและให้บริการได้เพียง 4 หมื่นคน จึงมีเด็กด้อยโอกาสอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการดูแล ดังนั้นต้องแก้ไขในเชิงรุก โดยท้องถิ่นจะต้องคิดหาวิธีการในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมเด็กด้อยโอกาสเหล่านี้ เช่น การพัฒนาครูให้สามารถเข้าไปช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสได้ถึงพื้นที่ จัดให้มีครูเดินสอนประจำซอย ครูเดินสอนประจำทุกหมู่บ้าน เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน มีโอกาสได้รับการดูแลทุกคน

3) ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้น

ทั้งการคิด วิเคราะห์ การวางแผน และการติดตามประเมินผล โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกเดือน หรือทุก ๆ 2 เดือน จากนั้นทุกชุมชนต้องทำงานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ซึ่งจะให้ได้ข้อมูลจากฐานราก สามารถมองเห็นภาพรวมของปัญหาและการแก้ปัญหา ในชุมชนที่ชัดเจน ทำให้ผู้บริหารทุกระดับได้รับข้อมูลเหมือนกัน เป็นการบริหารจัดการที่เป็น MIS (Mass Information System) จากล่างสู่บน เช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือแม้แต่วิชาการและผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากส่วนกลางจะได้รับข้อมูลรายละเอียดเช่นเดียวกัน ดังนั้น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกจังหวัด สามารถสร้างฐานรากดังกล่าวได้ จะทำให้สามารถช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้มีชีวิตที่ดีขึ้น สังคมก็จะมีคุณภาพ ปัญหาระดับชาติที่รัฐบาลทำสงคราม 3 ด้าน คือ 1) สงครามยาเสพติด 2) สงครามความยากจน และ 3) สงครามทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นมะเร็งร้ายของสังคมจะคลี่คลายไปในทางที่ดี เนื่องจากสาเหตุที่สำคัญของปัญหาทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาจากคนในสังคมไม่มีคุณภาพพอ

แผนงาน/โครงการกิจกรรมที่ควรดำเนินการต่อไป

1) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสอย่างละเอียดทุกพื้นที่ (X-Ray) เพื่อสำรวจและติดตามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสเป็นรายบุคคลในจังหวัด (จำนวน ประเภท สถานภาพปัจจุบัน ฯลฯ) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นแกนนำในการสำรวจทุกพื้นที่/หมู่บ้านในความดูแลของตนเอง โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) เชิญประชุมผู้ใหญ่บ้านทุกชุมชนในเทศบาล
- 2) มอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านไปสำรวจและจัดทำบัญชีรายชื่อเด็กด้อยโอกาส
- 3) มอบหมายให้แต่ละหมู่บ้านจัดระบบการรายงานความเคลื่อนไหวของเด็กด้อยโอกาสและผู้ปกครอง
- 4) นำข้อมูลจากทุกชุมชนมาสรุปเพื่อดำเนินการต่อไป
- 5) จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและเพื่อให้เห็นภาพรวมของจำนวนเด็กด้อยโอกาสทั้งจังหวัดทั้งนี้จะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง อาจใช้เวลาในการสำรวจประมาณ 1 - 2 เดือน แต่ต้องติดตามตลอดทั้งปี เพื่อหามาตรการป้องกันและช่วยเหลือได้ทัน่วงที

2) การประเมินศักยภาพเด็กด้อยโอกาส การจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสให้มีคุณภาพ ทุกหน่วยงานต้องประสานความร่วมมือเพื่อวางแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของเด็กด้อยโอกาสแต่ละประเภท/กลุ่ม โดยต้องมีการประเมินศักยภาพของเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถให้บริการในรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยากและท้าทาย แต่จะช่วยให้เด็กด้อยโอกาสหลุดพ้นจากความด้อยโอกาสได้

3) การจัดตั้งศูนย์ประสานงานการให้บริการแก่เด็ก

ด้อยโอกาส เพื่อเป็นศูนย์รวมในการรับเด็กด้อยโอกาสจากหน่วยงาน องค์กร มูลนิธิ หรือชุมชน ที่ต้องการส่งต่อไปยังแหล่งบริการการศึกษา หรือหน่วยงานให้ความช่วยเหลืออื่นๆ ในลักษณะเป็น service coordinating center ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ของตนเอง ทั้งในเรื่องการให้บริการการศึกษา การให้ทุนการศึกษา การจัดหางาน จัดฝึกอบรมระยะสั้น ตลอดจนประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ในการส่งต่อเด็กให้ได้รับบริการที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเด็ก เพราะที่ผ่านมายังมีเด็กด้อยโอกาสจำนวนมากที่กระจายอยู่ในชุมชนต่างๆ ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการได้ เนื่องจากไม่รู้ว่าจะรับบริการได้จากหน่วยงานใด โดยให้เทศบาลเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ และแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โรงเรียน มูลนิธิ ตลอดจนองค์กรเอกชนที่ให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส โดยในเบื้องต้นให้ทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ให้บริการหรือช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสเป็นภาพรวมของทั้งจังหวัด ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายอย่างเป็นระบบ สามารถส่งต่อเด็กเข้ารับบริการได้ทันที และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของเด็ก

อย่างไรก็ตาม ในการให้บริการหรือจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส ควรต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของเด็กด้วย ไม่ควรดึงเด็กออกมาจากครอบครัว อาจจัดการศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเคลื่อนที่ ให้ครูเข้าไปสอนถึงพื้นที่ รวมทั้งอาจดึงบุคคล

ในชุมชนเข้ามาช่วยสอนและจัดทำหลักสูตร เพราะในชุมชนมีผู้มีความรู้ความสามารถที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านอยู่มากมาย วิธีการนี้นอกจากเด็กจะได้เรียนรู้หรือฝึกอาชีพแล้ว เด็กยังได้อยู่กับครอบครัวอีกด้วย

4) การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ต้องการได้รับการศึกษา โดยนำเงินจากกองทุนมาสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม หรือต้องการศึกษาทางด้านวิชาชีพ โดยให้เทศบาลจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งจัดตั้งเป็นกองทุนช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส และให้สถานการศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น เช่น โรงเรียน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา หรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเป็นผู้ดำเนินการ โดยเทศบาลให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อการเรียนการสอน หนังสือตำราเรียน เป็นต้น

ในการประมาณการงบประมาณที่จะต้องจัดสรรเพื่อการป้องกันและการพัฒนาเด็กด้อยโอกาส ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจอย่างละเอียดในตอนต้นมาคำนวณค่าใช้จ่ายรายหัว สำหรับการจัดกิจกรรมเหล่านี้ได้

5) การจ้างงานเด็กด้อยโอกาส ทุกเทศบาลควรจัดสรรตำแหน่งงานให้แก่เด็กด้อยโอกาส อย่างน้อย 3-4 อัตรา เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสทุกประเภทได้มีโอกาสทำงานตามศักยภาพของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสทุกคนมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว สามารถพ้นจากความด้อยโอกาสได้

เพื่อส่งเสริมการดำเนินตามโครงการดังกล่าว รัฐควรมีมาตรการสนับสนุนให้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมหรือศึกษาเพิ่มเติมไปเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ระหว่างระบบ/ระดับการศึกษา ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการสมัครงานได้ ทั้งนี้ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรพิจารณาให้เด็กด้อยโอกาส เข้าทำงานก่อนเด็กปกติทั่วไป

6) การจัดทำเว็บไซต์เด็กด้อยโอกาส เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลกลางเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสของจังหวัด ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการเป็นผู้ดูแล ประสานงาน และปรับข้อมูลให้มีความทันสมัย และเชื่อมโยง (online) กับเทศบาล แต่ละแห่งได้ โดยเทศบาลแต่ละแห่งจะต้องมีเว็บไซต์เกี่ยวกับ เด็กด้อยโอกาส และส่งต่อไปยังศูนย์กลางของจังหวัด

7) การพัฒนาครูเพื่อดูแลเด็กด้อยโอกาสเป็นการเฉพาะ ในการดูแลเด็กด้อยโอกาสนอกจากจะมีความรู้ในด้านวิชาการหรือวิชาชีพแล้ว ควรต้องมีความรู้ในด้านจิตวิทยาและด้านสังคมด้วย เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีปัญหาที่หลากหลายที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ และการแนะแนวด้วยความเข้าใจ ดังนั้น ท้องถิ่นอาจต้องทบทวนให้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการเรื่องนี้ โดยจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมาโดยเฉพาะ

สรุป โครงการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ *โครงการต้นน้ำ* หมายถึง โครงการที่เน้นในเรื่อง การบริการ เช่น การให้การศึกษ การช่วยเหลือ ดูแล *โครงการกลางน้ำ* หมายถึง โครงการที่เน้นในเรื่องการฝึกอาชีพ การอบรมเพิ่มเติม และ

โครงการปลายน้ำ หมายถึง โครงการที่ช่วยเหลือให้ผู้ด้อยโอกาส มีงานทำ ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของทุกโครงการ คือ การหลุดพ้นจากความด้อยโอกาส

2.2. ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

1) ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ข้อมูลต้องมีความละเอียด ครบถ้วนและชัดเจน จึงจะทำให้การให้บริการมีความทั่วถึงและ สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง โดยเฉพาะ การให้บริการการศึกษาแก่เด็กเร่ร่อน ค่อนข้างทำได้ยาก เนื่องจากไม่ ทราบว่า เด็กอยู่ที่ไหน มีจำนวนเท่าไร จึงมีความจำเป็นต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจข้อมูล ทั้งในเรื่องของแหล่งที่อยู่อาศัย จำนวนเพศ อายุ ฯลฯ เช่นเดียวกับกรณีของเด็กไร้สัญชาติ ซึ่งในปัจจุบัน มีแรงงานอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวนมาก ข้อมูลที่ได้ มาส่วนใหญ่เป็นข้อมูลของแรงงานที่จดทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน แต่ในความเป็นจริงแรงงานเหล่านี้ อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง เร่ร่อนไปตาม แหล่งจ้างงานต่างๆ ทำให้มีปัญหาต่อการกำหนดแผนการบริหารจัดการ

2) ต้องกำหนดบทบาทและภารกิจของหน่วยงาน ที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสให้ชัดเจน แต่ที่ผ่านมากำหนดแผนชุมชนของจังหวัด ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง เนื่องจาก ขาดการประสานงานและการกำหนดบทบาทภารกิจของหน่วยงานที่ จะต้องรับผิดชอบ รวมทั้งท้องถิ่นไม่ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุน

3) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลไร้สัญชาติ รัฐควรสำรวจ และคัดแยกกลุ่มบุคคลให้ชัดเจน เช่น กลุ่มแรงงานต่างด้าว

ต้องมีนายจ้างรับรองและจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ กลุ่มที่สมควรได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือได้รับบัตรสีต่างๆ ตลอดจนผู้ที่มีสิทธิได้รับสัญชาติ และกลุ่มผู้ลี้ภัย ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก อาจต้องผลักดันออกนอกประเทศ เพราะเกี่ยวข้องกับถึงความมั่นคงของชาติ เนื่องจากในอดีตการย้ายถิ่นของบุคคลในบริเวณแนวตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านถือเป็นเรื่องปกติ แต่หลังจากที่มีการขีดเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศ ทำให้บุคคลที่เคยอาศัยอยู่ตามตะเข็บชายแดนจำนวนหนึ่งกลายเป็นคนพลัดถิ่น สภาความมั่นคงแห่งชาติ จึงได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาค้นไ้รัฐต่อคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยแบ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยและอาศัยอยู่เป็นเวลานานแล้ว 2) กลุ่มบุคคลที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาในประเทศไทยแต่ไม่มีสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย 3) กลุ่มคนที่มีคุณสมบัติขอต่อประเทศ 4) กลุ่มคนไร้รากเหง้า 5) กลุ่มแรงงานต่างด้าว (พม่า ลาว และกัมพูชา) ที่ประเทศต้นทางไม่รับกลับ และ 6) กลุ่มอื่น ๆ ที่เหลือ ได้แก่ กลุ่มที่ไม่มีคุณสมบัติในการรับรองสถานะ แต่พบว่ายังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่ เช่นที่หมู่บ้านท่าเรือ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากรัฐกระเหรี่ยง ประเทศพม่า ตั้งแต่ปี 2510 แต่ยังไม่ได้รับการสำรวจจากรัฐ จึงทำให้คนกลุ่มนี้ไม่ได้รับบัตรแสดงสถานะบุคคล รวมทั้งลูกหลานที่เกิดบนแผ่นดินไทยก็ไม่ได้รับสัญชาติไทยเช่นกัน แต่ได้มีองค์กรเอกชน (ศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน) ได้เข้าไปทำการสำรวจ จึงทำให้คนในหมู่บ้านส่วนหนึ่งได้รับการรับรองสถานะจากรัฐ ด้วยการออกเป็นบัตรสีต่างๆ ให้ ปัจจุบันจึงมีอยู่ 3 กลุ่ม คือ ผู้ถือบัตรสีเขียว ขอบแดง บัตรสีฟ้า และไม่มีบัตร

นอกจากนี้ในการแก้ปัญหาการเดินทางไปศึกษานอกพื้นที่ของเด็กไร้สัญชาติ ควรมีโครงการให้สามารถเดินทางเพื่อเข้ารับการศึกษได้อย่างสะดวก โดยออกเป็นบัตรผ่านทางให้แก่เด็กไร้สัญชาติใช้ในการเดินทางจากหมู่บ้านไปยังสถานศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กไร้สัญชาติไม่ต้องกังวลว่าจะถูกจับหรือต้องเสียค่าปรับเมื่อเดินทางไปศึกษานอกพื้นที่

4) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับคนพิการ

- ผู้พิการทางสายตา/ตาบอด ปัจจุบันยังไม่มีจัดทำหลักสูตรและแบบเรียนของผู้พิการทางสายตาที่เป็นอักษรเบรลล์ จึงเสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรและแบบเรียนสำหรับผู้พิการทางสายตาทั้งวิชาทั่วไป และโน้ตเพลง รวมทั้งจัดทำเดินที่เป็นเบรลล์บล็อกสำหรับคนตาบอด และสัญญาณไฟที่แสดงให้เห็นว่ามีคนตาบอดเดินข้ามถนน¹

- ผู้พิการทางด้านร่างกาย หน่วยงานต่างๆ ควรจัดทำทางลาด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการที่ต้องใช้รถเข็น²

5) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสำนักบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน (กศน.) ควรดำเนินการดังนี้

- เพิ่มเวลาสำหรับการเรียนในห้องเรียนให้มากขึ้น ปัจจุบัน กศน. จัดให้มีการเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงสัปดาห์ละ 1-2 วัน ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับชาวเขาหรือคนที่ไม่มีพื้นความรู้ภาษาไทย

¹ โดยทั่วไปสัญลักษณ์ของคนตาบอด คือ ไม้เท้าขาว ถ้าเห็นสัญลักษณ์ไม้เท้าขาวรถต้องหยุดให้คนตาบอดได้เดินข้าม

² กฎกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548

- ขยายช่วงอายุในการเข้าศึกษา กศน. ให้ผู้ที่อายุต่ำกว่า 16 ปี เข้าศึกษาได้ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน แต่อายุไม่ครบ 16 ปี และต้องการกลับมาเรียนได้เรียนโดยไม่ต้องรอให้อายุครบ 16 ปี

- ลดขั้นตอนการรับนักศึกษาให้เอื้อต่อคนที่ไม่ใช่สัญชาติไทยที่ต้องการรับการศึกษาได้มีโอกาสได้เข้าเรียน เนื่องจากการเข้าเรียน กศน. กำหนดให้เฉพาะบุคคลที่อยู่ในพื้นที่บริการ หรือเคยศึกษาอยู่ในโรงเรียนในพื้นที่นั้นๆ เท่านั้น

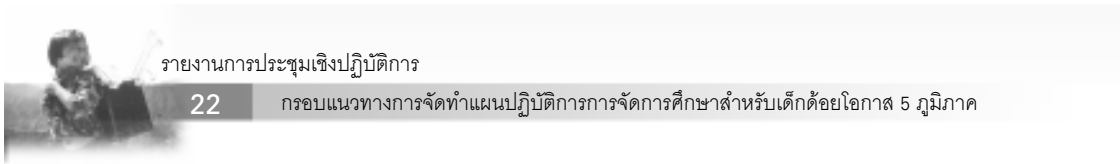
3. สรุป

สภาพปัญหาของเด็กด้อยโอกาสภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะใกล้เคียงกับจังหวัดใหญ่ๆ โดยทั่วไป คือ มีทั้งเด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ฯลฯ แต่เนื่องจากเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ภูมิประเทศเป็นภูเขาและอยู่ติดกับแนวตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้มีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศจำนวนมาก จึงมีปัญหาเกี่ยวกับ “เด็กไร้สัญชาติ” และ “เด็กเร่ร่อนที่ไร้สัญชาติ” เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่เกิดจากบิดามารดาเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง เด็กที่เกิดตามแนวชายแดนไทย - พม่า รวมทั้งเด็กที่เกิดจากบิดามารดาต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดเชียงใหม่ ได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมากให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะองค์กรเอกชนจำนวนมากไม่น้อยที่เข้าไปทำงานในพื้นที่ที่มีเด็กด้อยโอกาสกลุ่ม/ประเภทต่างๆ แต่ก็ยัง

ไม่สามารถแก้ปัญหาให้หมดไปได้เช่นเดียวกับภูมิภาคอื่น เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสที่ชัดเจนรวมทั้งยังขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ในทุกพื้นที่ของจังหวัด ทั้งเทศบาล และ อบต. ซึ่งมีอยู่ทุกตำบล ควรมีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กในพื้นที่ของตนเองมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการรวมพลังเครือข่ายของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด และชุมชน เพื่อการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี

วันศุกร์ที่ 15 กรกฎาคม 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น.

ณ ห้องแกรนด์รอยัลบอลรูม โรงแรมเจริญศรีแกรนด์ รอยัล จ.อุดรธานี

การประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 150 คน ประกอบด้วยตัวแทนเด็กด้อยโอกาสและผู้ปกครอง 5 ประเภท/กลุ่ม ได้แก่ เด็กยากจน เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กพิการ และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สภานิติบัญญัติและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน องค์กรเอกชน ตลอดจนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน โดยมี ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรรักษ์ เป็นประธานการประชุม ซึ่งผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ

จากการนำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ เด็กยากจน เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กพิการ และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ สามารถสรุปได้ดังนี้

เด็กยากจน

สภาพ ปัญหา เด็กยากจนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ไม่มีทุนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา และด้วยฐานะที่ยากจน กำลังแรงงานภายในครอบครัวนับเป็นอีกทางหนึ่งในการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่พ่อแม่ยากจน จึงต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพื่อช่วยผู้ปกครองทำงานหารายได้จุนเจือครอบครัว และยังเป็นภาระลดภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวให้น้อยลงด้วย จึงทำให้เด็กยากจนส่วนใหญ่ขาดโอกาสทางการศึกษา และถึงแม้เด็กบางคนจะไม่ต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำงาน แต่ก็ไม่มีเงินเรียนต่อ เนื่องจากการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ผู้ยากจนยังไม่ทั่วถึง

ความต้องการ อยากได้อุปกรณ์การเรียน โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ และต้องการให้สนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษา โดยควรจัดสรรให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้ยากจนทุกคน

เด็กเร่ร่อน (ตัวแทนจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี)

สภาพ ปัญหา การจัดการศึกษาให้แก่เด็กเร่ร่อนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี จัดทำขึ้นภายใต้ชื่อ “โครงการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กพิเศษ” ขณะนี้มีเด็กเร่ร่อนในความดูแล

ประมาณ 25 คน ซึ่งมีทั้งเด็กในจังหวัดอุดรธานี และเด็กที่มาจาก จังหวัดใกล้เคียง เช่น ขอนแก่น หนองคาย เด็กเหล่านี้อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง หมุนเวียนสับเปลี่ยนที่อยู่ตลอดเวลาโดยส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตลาดเทศบาล 2 สถานีขนส่ง (บขส.) สถานีรถไฟ ทุ่งศรีเมือง วัด และร้านเกมส์ โดยจะมีครูจากศูนย์ฯ เข้าไปให้บริการถึงแหล่งที่เด็กอาศัยอยู่ การดูแลเด็ก กลุ่มนี้จะเน้นในเรื่องการดูแลสุขภาพร่างกายการจัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา ตลอดจนการฝึกอาชีพ เพื่อให้เด็กมีงานทำ มีรายได้เลี้ยงตนเอง เพราะเด็กกลุ่มนี้ไม่มีอาชีพแน่นอน บางคนรับจ้าง เช็ดรถ บางคนรับจ้างล้างจานในร้านอาหาร บางคนรับจ้างเข็นรถผัก ในตลาดสด เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กกลุ่มนี้มักมีปัญหาเกี่ยวกับ การใช้ยาเสพติด การลักขโมย การก่ออาชญากรรม รวมถึงการขาย บริการทางเพศ ซึ่งมีผลทำให้เด็กติดเชื้อ HIV และหากพบว่าเด็ก กระทบความผิด ศูนย์ฯ จะส่งต่อไปยังสถานพินิจเด็กและเยาวชน บาง ส่วนส่งไปยังสถานสงเคราะห์ แต่มักจะอยู่ได้ไม่นานเด็กก็จะหนีออกมา เพราะไม่มีอิสระและยังมีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เคยอยู่ด้วยกัน

สำหรับการให้ความช่วยเหลือขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในช่วงที่ผ่านเทศบาลนครอุดรธานี เคยจัดตั้ง “ศูนย์บ้านเปิด” สำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ (เด็กเร่ร่อน) เพื่อให้เด็กมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และ ได้รับการพัฒนา การศึกษา การฝึกอาชีพ แต่เปิดได้ไม่นานก็ต้องปิด เนื่องจากเด็กหนีออกจากบ้าน เพราะไม่ชอบอยู่ภายใต้กฎระเบียบ/ กฎเกณฑ์ แต่ชอบความเป็นอิสระ ประกอบกับเด็กกลุ่มนี้มักมีปัญหา ในเรื่องของพฤติกรรม (ทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน ลักขโมย เม้าอาละวาด ฯลฯ) ทำให้ชุมชนในระแวกที่เด็กอาศัยอยู่ไม่ยอมรับ อีกทั้งตำรวจก็มัก มองว่าเด็กเหล่านี้ชอบก่อปัญหา ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน อย่างไรก็ตาม

เทศบาลได้มีการวางแผนให้ความช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ โดยจัดทำเป็นโครงการเป็นรายปี เช่น โครงการสำรวจเด็กกลุ่มพิเศษ โครงการสิ่งประดิษฐ์สำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ โครงการทัศนศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ โครงการอบรมวิชาชีพ เป็นต้น

ความต้องการ อยากให้เด็กเร่ร่อนมีบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรที่แสดงว่าเด็กเป็นคนไทย รวมทั้งมีที่อยู่อาศัยที่เป็นหลักแหล่ง และไม่ต้องเร่ร่อนอีก รวมทั้งอยากให้มีหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาช่วยเหลือดูแลเด็กเหล่านี้เพิ่มขึ้น เช่น ส่งอาสาสมัครมาช่วยเหลือดูแล เป็นต้น

เด็กกำพร้า (ตัวแทนจากสถานสงเคราะห์เด็กหญิงอุดรธานี)

สภาพ ปัญหา สถานสงเคราะห์เด็กหญิงอุดรธานี เป็นสถานสงเคราะห์สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงอายุตั้งแต่แรกเกิด - 18 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด และให้การสงเคราะห์อุปการะเด็กชายอายุตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี ตลอดจนให้การสงเคราะห์และอุปการะเด็กติดเชื้อ HIV เด็กที่รับเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ประกอบด้วย เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กที่ถูกกระทำทารุณ/ล่วงละเมิดทางเพศ เด็กเร่ร่อน/ขอทาน เด็กกำพร้า เด็กที่ติดเชื้อ HIV เด็กที่บิดา/มารดาต้องโทษ และเด็กที่บิดา/มารดาเป็นผู้รับการสงเคราะห์ โดยสถานสงเคราะห์ฯ ให้การเลี้ยงดูในด้านปัจจัยสี่ การรักษาพยาบาลและสุขอนามัย การสังคมสงเคราะห์ และจิตวิทยา การศึกษาและฝึกวิชาชีพ การจัดหางาน การสงเคราะห์เด็กและครอบครัวเอดส์ และการสงเคราะห์ครอบครัวเด็กที่กลับคืน

ครอบครัว ปัจจุบันมีจำนวนเด็กในความอุปการะ จำนวน 253 คน แบ่งเป็นเด็กโต 160 คน เด็กอ่อน 64 คน และเด็กติดเชื้อ HIV 29 คน³

ปัญหาที่พบ คือ เด็กที่ถูกส่งเข้ามาในสถานสงเคราะห์ ส่วนใหญ่ไม่มีหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านหรือสูติบัตรติดตัวมาด้วย ทำให้ต้องใช้เวลาในการติดตามเอกสาร และมักมีปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานในการเข้าเรียน เด็กบางรายส่งเข้ารับการสงเคราะห์ในขณะที่มีอายุค่อนข้างมากและยังไม่ได้รับการศึกษามาก่อน ทำให้มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อน เด็กบางคนมีระดับพัฒนาการทางสมองต่ำกว่าเกณฑ์ ทำให้เรียนตามเพื่อนไม่ทัน นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กในสถานสงเคราะห์ มักมีปัญหาในเรื่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเด็กไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว และเมื่อต้องออกไปเรียนร่วมกับเด็กโดยทั่วไป มักจะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน เนื่องจาก ถูกมองว่าเป็นเด็กที่มีปัญหา ทำให้เด็กไม่อยากไปโรงเรียน

ความต้องการ อยากให้รัฐให้การสนับสนุนทุนการศึกษา หรือเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่เด็กที่พ้นความอุปการะของสถานสงเคราะห์ และต้องการศึกษาต่อ รวมทั้งให้เงินค่าเลี้ยงดูแก่ครอบครัวของเด็กที่พ่อหรือแม่เสียชีวิต หรือเด็กที่ถูกพ่อ/แม่ทอดทิ้ง เพื่อให้เด็กสามารถอยู่กับครอบครัวได้ โดยไม่ต้องส่งเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์

เด็กพิการ (ทางร่างกาย)

สภาพ ปัญหา ในขณะนี้องค์กรเอกชนเข้าไปช่วยเหลือผู้พิการทางร่างกาย เพื่อให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพ เช่น ทำพวงหรีด ไม้กวาด

³ รายละเอียดใน <http://www.geocities.com/banudonthani/index>

ดอกไม้ ฯลฯ แต่การดำเนินชีวิตประจำวันของผู้พิการเหล่านี้ยังต้องได้รับการช่วยเหลือดูแลจากคนในครอบครัว เนื่องจากผู้พิการทางร่างกายส่วนใหญ่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือช่วยเหลือตัวเองได้น้อย ทำให้ต้องเป็นภาระของพ่อแม่/ผู้ปกครองที่ต้องช่วยเหลือดูแลตลอดไป โดยเฉพาะพ่อแม่/ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจน นอกจากต้องทำงานหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวแล้ว ยังต้องดูแลลูกที่พิการอีกด้วย

ความต้องการ นอกจากให้ความช่วยเหลือผู้พิการแล้ว อยากให้ช่วยเหลือผู้ดูแลผู้พิการด้วย โดยให้ทุนในการประกอบอาชีพแก่ผู้ดูแลคนพิการ ให้สามารถประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนของตนเองได้โดยไม่ต้องออกไปทำงานที่อื่น เพราะต้องดูแลคนพิการในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถไปทำงานในที่ห่างไกลบ้านได้ รวมทั้งต้องการให้มีโรงเรียนสำหรับผู้พิการทางร่างกายในจังหวัดอุดรธานี

เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์

สภาพ ปัญหา ปัจจุบันการให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ที่ได้รับเชื้อ HIV ยังมีปัญหาอยู่มาก แม้จะมีหน่วยงาน/องค์กรมากมายที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV แต่ยังคงขาดการประสานงาน เชื่อมโยงส่งต่อกันอย่างเป็นระบบ มีเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV จำนวนไม่น้อยที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพราะทรมานสภาพการถูกรังเกียจและล้อเรียนจากเพื่อนและคนรอบข้างไม่ได้ โรงเรียนก็ไม่มี ความชัดเจนในการเปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มนี้เข้ารับการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมีโรงเรียนอีกหลายแห่งที่ปฏิเสธการรับเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV เข้าเรียน ประกอบกับชุมชนและสังคมแวดล้อมก็ยังไม่มีความเข้าใจ เกี่ยวกับการติดต่อและการแพร่เชื้อของโรค จึงทำให้เด็กเหล่านี้ต้องถูกทอดทิ้งให้อยู่

กับครอบครัวโดยลำพัง ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเหมือนกับเด็กโดยทั่วไป

ความต้องการ อยากให้สังคมยอมรับและไม่รังเกียจผู้ที่ได้รับเชื้อ HIV ผู้ที่เป็นเอดส์หรือคนในครอบครัวเป็นเอดส์ สามารถอยู่ร่วมกับคนปกติได้ โดยเฉพาะสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ซึ่งในขณะนี้ก็มีโรงเรียนส่วนหนึ่งเริ่มรับเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น โรงเรียนราษฎร์ประชา 33 จังหวัดลพบุรี รับเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV จากวัดพระพุทธรูปน้ำพุ เข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ

2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

2.1 ข้อเสนอแนะจากศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก

วรเดช จันทรศร

ในการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรศร ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาส ตลอดจนแผนงาน/โครงการในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส สรุปได้ดังนี้

1) **สำรวจข้อมูลเด็กด้อยโอกาสอย่างละเอียด (x-ray)**

เพื่อให้การบริการ ช่วยเหลือ ดูแล เด็กด้อยโอกาสมีความเสมอภาคครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในขณะนี้ยังมีเด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนเพียง 1.3 ล้านคน ยังมีเด็กอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการศึกษาและการช่วยเหลือดูแล จากหน่วยงานใดเลย หากเด็กเหล่านี้ไม่ได้รับการช่วยเหลือดูแล อาจจะเป็นปัญหาสังคมได้ต่อไปในอนาคต

2) องค์กรปกครองท้องถิ่นควรปรับบทบาทการทำงาน

โดยถือว่าการให้ความช่วยเหลือ ดูแลเด็กด้อยโอกาสเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน จะต้องมีการวางแผน มีระบบบริหารจัดการที่ดี และจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ของตนทุกกลุ่ม/ประเภท ได้รับบริการอย่างเสมอภาค ทั้งถึง และมีคุณภาพ

3) ควรมีรูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อย

โอกาสที่หลากหลาย เช่น จัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นในเรื่องการฝึกอาชีพ และสามารถทำงานได้ระหว่างศึกษา หรือเด็กด้อยโอกาสบางกลุ่มอาจไม่สามารถเดินทางมาศึกษาในโรงเรียนปกติเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปได้ อาจให้ครูเข้าไปให้บริการที่บ้านหรือชุมชนที่เด็กอยู่ เป็นต้น

4) พัฒนาครูให้สามารถดูแลเด็กด้อยโอกาสโดยเฉพาะ

หรืออาสาสมัครที่ฝึกอบรมเพื่อช่วยเหลือดูแลเด็กด้อยโอกาส

5) จัดหาตำแหน่งงานให้แก่เด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม/

ประเภทตามความเหมาะสม โดยผลักดันให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับเด็กด้อยโอกาสเข้าทำงาน เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสมีงานทำ และสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระของสังคม เป็นกำลังสำคัญของสังคมต่อไป โดยต้องผลักดันทั้งในระดับนโยบายของชาติควบคู่ไปกับระดับภูมิภาค

6) จัดตั้งกองทุนสำหรับเด็กด้อยโอกาส

ทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือ ดูแลเด็กด้อยโอกาส

7) มีระบบเครือข่ายเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล

ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิ องค์กร

เอกชน และสถานประกอบการ เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ขาดตอน สามารถติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานได้

2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

1) ท้องถิ่นควรมีการสำรวจรวบรวมข้อมูลเด็กด้อยโอกาส โดยดำเนินการตั้งแต่วัยทารก ตำบล อำเภอ และภาพรวมในระดับจังหวัด ข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้การวางแผนการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ และการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมาย และเข้าถึงกลุ่มเด็กด้อยโอกาสอย่างแท้จริง

ในการดำเนินงานนั้น อาจจัดตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลเด็กด้อยโอกาสตำบล โดยความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ซึ่งจะต้องมีการเชื่อมโยงประสาน ส่งต่อข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้การช่วยเหลือมีความต่อเนื่อง สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กแต่ละคน เนื่องจากสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กต้องขาดโอกาสทางการศึกษา เพราะไม่ทราบว่าส่งเด็กไปรับบริการการศึกษาที่ไหน ซึ่งในจังหวัดอุดรธานีพบว่า มีเด็กที่ตั้งครรภ์ในขณะที่ยังอยู่ในวัยเรียนจำนวนมาก ต้องออกจากโรงเรียน เนื่องจากไม่สามารถเรียนในระบบได้ แต่โรงเรียนไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ให้บริการศึกษานอกระบบ ทำให้เด็กต้องขาดโอกาสทางการศึกษา ทั้งๆ ที่มีศูนย์การศึกษาของ การศึกษานอกโรงเรียนกระจายอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งสามารถให้บริการการศึกษาทั้งในรูปแบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น

2) ควรจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือ ดูแล และบริการ เด็กด้อยโอกาสระดับอำเภอ เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ครอบคลุมทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นเจ้าภาพหลัก โดยร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เช่น กศน. โรงเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สาธารณสุข/อนามัย องค์การเอกชน/มูลนิธิ ฯลฯ ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสมีความต่อเนื่อง ครอบคลุมครบวงจร ทั้งในเรื่องของการพัฒนา การศึกษา การฝึกอาชีพ การทำงาน และสุขภาพอนามัย

3) การให้บริการเด็กด้อยโอกาสควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การให้บริการการศึกษาเด็กเร่ร่อน ครูจะต้องเป็นฝ่ายเข้าไปให้บริการถึงพื้นที่ที่เด็กเร่ร่อนมักไปรวมตัวกันอยู่ รวมทั้งต้องมีความเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตของเด็กกลุ่มนี้ เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่เด็ก ซึ่งจะทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาเด็กให้กลับคืนสู่สังคมได้

สำหรับการดำเนินการให้ความช่วยเหลือดูแลเด็กเร่ร่อนของจังหวัดอุดรธานีในขณะนี้ ได้มีการจัดทำ Roadmap ขึ้น เพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเรื่องการดูแลด้านสุขภาพร่างกาย ด้านการศึกษา ด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือในด้านปัจจัยสี่ หรือการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน โดยทุกหน่วยงานได้มีการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อประสานความร่วมมือในการดำเนินการช่วยเหลือดูแลเด็กเหล่านี้เป็นระบบ นอกจากนี้ ยังมีโครงการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อติดตามประเมินผลการพัฒนาเด็กแต่ละคน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้

ประโยชน์ได้เมื่อเด็กย้ายที่อยู่ เช่น สามารถนำผลการฝึกอบรม/ การศึกษาไปเทียบโอนได้ เป็นต้น

4) ควรส่งเสริมให้เด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทั่วไป เนื่องจากโรงเรียนสำหรับเด็กพิการยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ซึ่งในปัจจุบันมีเพียง 43 แห่ง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้อยู่กับครอบครัว โดยไม่ต้องเดินทางออกไปเรียนในโรงเรียนสำหรับเด็กพิการที่อยู่นอกพื้นที่

ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยหากมีเด็กพิการในชุมชนที่อยู่ใกล้โรงเรียน สามารถแจ้งความประสงค์ในการขอเข้าเรียนร่วมได้ และกระทรวงฯ จัดการอบรมให้แก่ครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กพิการ

5) ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ และการดูแลเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ รวมทั้งต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่เด็ก/ชุมชน ในเรื่องของการอยู่ร่วมกันระหว่างคนปกติ และคนที่ได้รับเชื้อ HIV เพื่อให้เด็กที่ได้รับเชื้อ HIV และคนในครอบครัวเป็นเอดส์ ไม่ถูกล้อเลียนหรือได้รับการรังเกียจจากเพื่อนและสังคม สามารถไปโรงเรียนได้และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข

6) ควรเพิ่มอัตรากำลังของครูอาสาตามอัตราส่วนเด็กด้อยโอกาส และสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูอาสา ในเรื่องของค่าตอบแทนและสวัสดิการ

7) ปัญหาที่เด็ก/เยาวชนกระทำความผิด หรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กว่าร้อยละ 90 มาจากปัญหาครอบครัว ดังนั้นการแก้ปัญหาควรเริ่มที่ครอบครัวก่อน โดยพ่อแม่/ผู้ปกครองต้องสร้างความอบอุ่น และเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูกหลาน

3. สรุป

ปัญหาสำคัญในการให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดอุดรธานี คือ การไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสที่ชัดเจน ขาดการเชื่อมโยงระบบข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ในขณะเดียวกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน มูลนิธิ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สาธารณสุข ตำรวจ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ฯลฯ ยังขาดการประสานเชื่อมโยงส่งต่อกันอย่างเป็นระบบ ทำให้ยังมีเด็กด้อยโอกาสอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือ ดังนั้นหน่วยงานในท้องถิ่นจะต้องเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการรวมพลังร่วมกันแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชนทุกระดับ ทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ควรเป็นแกนนำหลักในการผลักดันให้นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสมีผลในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสในจังหวัดอุดรธานีหมดไป สามารถพัฒนาให้เป็นคนดีกลับคืนสู่สังคม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ข้อมูลการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเด็กไร้สัญชาติ

1) ให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับเด็กเข้าเรียน พ.ศ.2548 แทนระเบียบฯ พ.ศ.2535 เพื่อเอื้อประโยชน์ให้เด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยได้รับการศึกษา โดยเฉพาะเด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทย รวมทั้งให้การสนับสนุนงบประมาณและค่าใช้จ่ายแก่เด็ก ทั้งในโรงเรียนของรัฐและเอกชน

2) กระทรวงมหาดไทยดำเนินการสำรวจ และจัดทำระบบฐานข้อมูลทะเบียนของกลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ และจัดทำทะเบียนชุมชนพร้อมทั้งออกเอกสารรับรอง (ท.ร. 38 ข) และบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนไว้ให้เป็นหลักฐานแสดงตนหรือใช้สิทธิต่าง ๆ

3) จัดการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมกับผู้หนีภัยจากสงคราม ซึ่งอยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนฝั่งพม่า 9 ศูนย์ มีจำนวนประมาณ 130,000 คน ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

ภาคตะวันออก : จังหวัดระยอง

วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2548 เวลา 8.30-17.30 น.

ณ ห้องแสงจันทร์ 1 โรงแรม พี.เอ็ม.วาย.บีช รีสอร์ท จังหวัดระยอง

การประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคตะวันออก : จังหวัดระยอง มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 100 คน ประกอบด้วย ตัวแทนเด็กด้อยโอกาสและผู้ปกครอง 6 ประเภท/กลุ่ม ได้แก่ เด็กพิการ เด็กถูกละเมิดสิทธิ เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เด็กเร่ร่อน และเด็กยากจน รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดระยอง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน บริษัทเอกชน องค์กรเอกชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน โดยมีศาสตราจารย์ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรรักษ์ เป็นประธานการประชุม ซึ่งผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ

ข้อมูลปี 2548 ชี้ว่า ในจังหวัดระยองมีเด็กที่อยู่ในสถานพินิจกว่า 300 ราย เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศประมาณ 100 ราย เด็กตั้งครรรภ์ในระหว่างเรียน ซึ่งมีอายุระหว่าง 12-18 ปี จำนวน 104 ราย เด็กที่พยายามฆ่าตัวตาย 168 ราย เด็กที่ฆ่าตัวตายแล้ว 14 ราย รวมทั้งยังมีเด็กด้อยโอกาสประเภทอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก และปัญหาสำคัญที่กำลังจะตามมาในขณะนี้ คือ การอพยพเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก ที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในไร่ สับปะรด และในพื้นที่ที่ทำการประมง แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เข้าเมืองมาโดยผิดกฎหมาย และมีลูกหลานติดตามมาด้วย บางส่วนมาเกิดในเมืองไทย เด็กเหล่านี้กำลังจะเป็นปัญหาสังคมต่อไป หากไม่ดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สำหรับการประชุมครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการนำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดระยอง ได้แก่ เด็กพิการ เด็กถูกละเมิดสิทธิ เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เด็กเร่ร่อน และเด็กยากจน สรุปได้ดังนี้

เด็กเร่ร่อน

สภาพ ปัญหา การช่วยเหลือดูแลเด็กเร่ร่อนในจังหวัดระยอง มีการดำเนินการ*โครงการครูอาสาสอนเด็กเร่ร่อนในเขตเทศบาล* โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ปัญหาในการดำเนินการในระยะแรก เป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากเด็ก เนื่องจากเด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่ต้องการอิสระ เก่งว่าหากต้องมาเรียนหนังสือจะทำให้ไม่

สามารถเร่ร่อนไปรับจ้างทำงานตามสถานที่ต่างๆ ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ทางโครงการฯ ได้พยายามทำความเข้าใจกับเด็ก โดยขอให้มาเรียนในช่วงเวลาที่ว่างจากการทำงาน ทำให้ในขณะนี้มียุวกะเร่ร่อนเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 23 คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีแรงงานจากภูมิภาคอื่นๆ มาทำงานในจังหวัดระยองเพิ่มขึ้น ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเร่ร่อนของโครงการฯ นั้น เด็กที่อยู่ในวัยเรียนจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนในเขตเทศบาลนครระยอง 4 แห่ง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ส่วนเด็กเล็กส่งไปให้บ้านราชวิถี กรุงเทพฯ ดูแล เนื่องจากพ่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องกันการล่องละเมิดทางเพศที่อาจจะเกิดกับเด็กด้วย

สำหรับกรณีที่น่าเสียดายนี้สาเหตุที่ทำให้เด็กต้องมาเร่ร่อนคือติดตามแม่จากจังหวัดสุรินทร์มาทำงานก่อสร้าง แต่แม่ได้รับอุบัติเหตุทำให้แขนขาด ไม่สามารถทำงานหาเลี้ยงครอบครัวได้ จึงออกจากบ้านมาเร่ร่อนรับจ้างทำงาน และเข้ามาอยู่ในโครงการครูอาสาสอนเด็กเร่ร่อนในเขตเทศบาล จึงทำให้มีโอกาสเรียนหนังสือ ส่วนเด็กเร่ร่อนคนอื่นๆ มีปัญหาไม่ต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่ฐานะยากจน และผู้ปกครองติดเหล้า บางคนมีพ่อแม่ บางคนไม่มี

ความต้องการ

1) เด็กเร่ร่อนที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อ จึงอยากให้รัฐสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษา เพราะฐานะทางบ้านยากจนมาก

2) โรงเรียนควรยกเว้นค่าใช้จ่ายทางการศึกษาทุกประเภทให้แก่เด็กเร่ร่อน เช่น ค่าบำรุงการศึกษา/ค่าธรรมเนียมทางการศึกษา ค่าหนังสือตำราเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ฯลฯ เนื่องจากในปัจจุบัน

โครงการฯ ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ขณะที่งบประมาณไม่เพียงพอ

เด็กยากจน

สภาพ ปัญหา พ่อแม่/ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ จึงมีฐานะยากจน และยังไม่มียุทธศาสตร์หน่วยงานเข้าไปให้ความช่วยเหลือดูแลอย่างจริงจัง เด็กส่วนใหญ่จึงเรียนสูงสุดเพียงระดับประถมศึกษา บางคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน บางคนต้องออกไปเร่ร่อนหางานทำ เพื่อช่วยเหลือครอบครัว ทำให้มีสภาพเป็นเด็กเร่ร่อนไปด้วย

ความต้องการ ต้องการให้รัฐสนับสนุนทุนการศึกษา และมีหน่วยงานเข้าไปช่วยเหลือดูแลผู้ที่มีฐานะยากจน สำหรับเด็กที่ไม่ได้เรียนต่อ ต้องการให้จัดหางานให้ทำ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นและไม่เป็นภาระของสังคม

เด็กที่อยู่ในสถานพินิจฯ (ตัวแทนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง)

สภาพ ปัญหา เด็กที่อยู่ในสถานพินิจฯ เป็นเด็กที่อยู่ระหว่างรอการพิจารณาตัดสินจากศาล ซึ่งมักจะใช้เวลาตัดสินประมาณ 3 เดือน หากศาลตัดสินว่ามีความผิด จึงส่งไปอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนตามกำหนดระยะเวลาที่ศาลสั่ง โดยจะให้การฝึกอบรมทั้งวิชาชีพและวิชาสามัญ วิชาสามัญฝึกอบรมโดยครูของศูนย์ฯ เอง ส่วนวิชาชีพมีทั้งครูของศูนย์ฯ และวิทยากรที่มาจากภายนอก เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการดำเนินการ พบว่ายังมีปัญหาหลายประการ ดังนี้

1) บุคลากร/ครูที่ให้การฝึกอบรมมีไม่เพียงพอ เนื่องจากครูของศูนย์ฯ ต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ทั้งให้การดูแล ควบคุมความประพฤติ แต่ไม่มีความรู้ในการจัดการศึกษาโดยตรง จึงต้องการให้ครูของ กศน. หรือวิทยากรจากภายนอกมาช่วยสอน เพื่อเด็กจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถโดยตรง

2) ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

3) เด็กที่ผ่านการฝึกและอบรมจากศูนย์ฯ ไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะหน่วยงานหลายแห่งจะไม่รับเด็กจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ เข้าทำงาน

ความต้องการ

1) อยากให้ครูของ กศน. หรือวิทยากรจากภายนอกมาช่วยสอน เพื่อเด็กจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถโดยตรง

2) อยากให้สังคมยอมรับเด็กที่มาจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ และเปิดโอกาสให้ทำงานในหน่วยงาน/บริษัทเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป

เด็กถูกละเมิดสิทธิ (ตัวแทนจากสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กจังหวัดระยอง)

สภาพ ปัญหา สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กจังหวัดระยอง เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิง และเด็ก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจในการดูแลเด็กชายและเด็กหญิง อายุระหว่าง 7-18 ปี ที่ไม่มีปัญหาในเรื่องของคดี แต่มีปัญหาทางสังคมและความประพฤติ เช่น เด็กกำพร้า เด็กอนาถา เด็กเร่ร่อน เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เด็กถูกละเมิดทำทารุณ เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น ปัจจุบันมีเด็กอยู่ใน

การดูแลจำนวน 256 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กอยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 15 ปี ในการดำเนินการนั้น สถานคุ้มครองฯ มีการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมฟื้นฟูสภาพจิตใจ กรณีที่เด็กถูกร้ายหรือถูกทอดทิ้ง เช่น กิจกรรมนันทนาการ การไปทัศนศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเตรียมความพร้อมของเด็ก รวมทั้งจัดหางานให้เด็กทำ ตลอดจนดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร ในกรณีที่เด็กไม่ได้แจ้งเกิด

ปัญหาที่พบ คือ เด็กในสถานคุ้มครองฯ กว่าร้อยละ 80 มีสติปัญญาอ่อนช้าต่ำ เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้รับการดูแลตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ขาดการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ถูกกระทำทารุณ เด็กบางคนอายุ 14 - 15 ปี ยังไม่เคยเรียนหนังสือ ทำให้เด็กรู้สึกตัวตัวเองมีปมด้อย ไม่อยากเรียน สำหรับในส่วนของสถานคุ้มครองฯ ยังมีปัญหาในการจัดการศึกษา เนื่องจากครูมีจำนวนไม่เพียงพอกับนักเรียน แม้ว่าเด็กบางส่วนจะถูกส่งไปเรียนที่ กศน. แต่เนื่องจาก กศน. กำหนดอายุของผู้เข้าเรียนต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 16 ปี จึงทำให้สถานคุ้มครองฯ ต้องจัดการศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อรองรับเด็กที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ในการเข้าเรียน กศน. จึงทำให้ขาดแคลนครูมากขึ้น

ความต้องการ ต้องการให้หน่วยงานทางการศึกษา มาให้การดูแลในเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนในด้านบุคลากรและสื่อการเรียนการสอน

เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ (ตัวแทนจากบ้านสมาเรีย)

สภาพ ปัญหา บ้านสมาเรีย เป็นองค์กรเอกชนที่ได้รับ การสนับสนุนจากคริสต์จักร ซึ่งให้การดูแลเด็กด้อยโอกาสหลายกลุ่ม

ทั้งเด็กยากจน เด็กกำพร้า และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ สำหรับกรณีเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ปัญหาที่พบ คือ

1) การที่พ่อแม่เสียชีวิตจากโรคเอดส์ ทำให้กลายเป็นเด็กกำพร้า ขาดความอบอุ่น มีปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ไม่มีคุณภาพ บางคนต้องขาดโรงเรียน และบางคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพื่อออกมาหางานทำช่วยเหลือครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ที่เป็นเอดส์ไม่สามารถทำงานได้ นอกจากนี้ยังถูกเพื่อน ๆ และครูรังเกียจอีกด้วย

2) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV เข้าเรียน เนื่องจากผู้ปกครองของนักเรียนทั่วไปบางส่วนยังไม่ยอมรับที่จะให้ลูกหลานมาเรียนร่วมกับเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV หากรับเด็กติดเชื้อ HIV เข้าเรียนผู้ปกครองจะนำเด็กไปเรียนที่อื่น

ความต้องการ

1) ควรมีการกำหนดแนวทางและมาตรการในการรับเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่เป็นเอดส์เข้าเรียนให้ชัดเจน โดยอาจให้หน่วยงาน/องค์กรเอกชนที่ดูแลเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV เช่น ศูนย์คาร์มิเลียน หรือมูลนิธิรักษัษไทยคัดแยกเด็กตามความรุนแรงของโรค เพื่อเป็นข้อมูลให้โรงเรียนที่จะรับเด็กเข้าเรียน ทั้งนี้เด็กที่ไม่มีอาการแสดงให้เห็นจากภายนอก อาจไม่ต้องประกาศให้สังคมรับรู้ สำหรับเด็กที่มีอาการรุนแรง ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ อาจขอความร่วมมือจากโรงเรียนในการส่งครูเข้าไปสอนถึงศูนย์/หน่วยงานที่ดูแลเด็กที่ได้รับเชื้อ HIV เป็นการเฉพาะ

2) ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการแพร่กระจายของเชื้อ HIV หรือเอดส์ แก่ผู้ปกครอง ครู และชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อ

3) ควรให้เงินช่วยเหลือครอบครัวที่เป็นเอดส์ และจัดหาผู้ปกครองดูแลให้คำแนะนำสำหรับเด็กที่พ่อแม่ต้องเสียชีวิตจากเอดส์

เด็กพิการ (ตัวแทนจากโรงเรียนระยองปัญญานุกูล)

สภาพ ปัญหา โรงเรียนระยองปัญญานุกูลจัดการศึกษาให้แก่ผู้พิการ 2 ประเภท คือ ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือหูหนวก และผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งรวมถึงเด็กออทิสติกและเด็กพิการซ้ำซ้อนด้วย ปัจจุบันมีเด็กรวมทั้งสิ้น 397 คน โดยมีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งไปกลับและอยู่ประจำ

ในการดูแลเด็กพิการของโรงเรียนยังมีปัญหาหลายประการ เนื่องจากมีเด็กจำนวนมากที่ผู้ปกครองทิ้งไว้ที่โรงเรียนโดยไม่มารับกลับ ทำให้โรงเรียนมีภาระในการดูแลมากขึ้น เนื่องจากในการดูแลเด็กพิการต้องใช้บุคลากรมากกว่าการดูแลคนปกติ เด็กเหล่านี้นอกจากความพิการที่ทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีปมด้อยแล้ว ยังเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่นพ่อแม่ไม่สนใจ ซึ่งส่งผลต่อภาวะทางด้านจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก สำหรับปัญหาในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนยังขาดแคลนในเรื่องสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับผู้พิการที่ทันสมัย เช่น หูฟังสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องการได้ยิน ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวราคาค่อนข้างสูง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ฐานะยากจน งบประมาณของโรงเรียนก็มีจำกัด

ความต้องการ ต้องการให้รัฐสนับสนุนในเรื่องสื่อการเรียนการสอนและทุนการศึกษาแก่เด็กพิการ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของพิการให้มากกว่านี้

ตลอดจนจัดหางานหรือร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดหา
ตำแหน่งงานให้แก่คนพิการเมื่อจบการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

2.1 ข้อเสนอแนะจากศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทร์ศรี

ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทร์ศรี ได้ให้
ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสและแนวทาง
ในการดำเนินงานเพื่อให้บริการการศึกษา การให้ความช่วยเหลือและ
การดูแลผู้ด้อยโอกาส ดังนี้

1) **สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสอย่าง
ละเอียดทุกพื้นที่ (X-Ray)** เนื่องจากปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง
ที่ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือดูแลเด็กด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง คือ
ไม่มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสที่ชัดเจน ทั้งในเรื่องจำนวน
ที่อยู่ประเภท ฯลฯ ในการดำเนินการสำรวจ นั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและ
ครอบคลุมทุกพื้นที่ ควรให้คนในท้องถิ่นเป็นผู้สำรวจเอง โดยเฉพาะ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อม
และมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด

2) **ประสานความร่วมมือกันทุกหน่วยงานในการจัด
การศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส** โดยแต่ละหน่วยงานต้องทำงาน
เชื่อมโยง ติดตาม ประเมินผล และส่งต่อกันอย่างเป็นระบบ ทั้ง
หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

3) **ประเมินศักยภาพของเด็กด้อยโอกาส** ในการจัด
การศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสให้มีคุณภาพ ทุกหน่วยงานต้องประสาน

ความร่วมมือเพื่อวางแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของเด็กด้อยโอกาสแต่ละประเภท/กลุ่ม โดยต้องมีการประเมินศักยภาพของเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รูปแบบ การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของเด็กด้อยโอกาส เนื่องจาก ในปัจจุบันพบว่า มีเด็กด้อยโอกาสอยู่ในระบบโรงเรียนปกติประมาณ 1.3 ล้านคน แต่มีเพียง 4 หมื่นคน ที่อยู่ในโรงเรียนที่จัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสเป็นการเฉพาะ จึงเห็นได้ว่ามีเด็กด้อยโอกาส จำนวนมากที่ไม่ได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง

4) จัดหาตำแหน่งงานให้เด็กด้อยโอกาส ควรจัดหางาน ให้เด็กได้ทำระหว่างการศึกษา และหางานรองรับเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งในการดำเนินการนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ของสังคม โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต้อง จัดหาตำแหน่งงานรองรับเด็กด้อยโอกาสในชุมชนของตนเอง จากนั้น จึงประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้านต่างๆ ทั้งภาค รัฐและภาคเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสมีงานทำตาม ศักยภาพของตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ และอยู่ในสังคมอย่างมี ศักดิ์ศรี ซึ่งจะช่วยยับยั้งไม่ให้เกิดเด็กด้อยโอกาสมากขึ้น

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดสรรงบประมาณ ส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส โดยสามารถนำ ฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสที่ได้จากการสำรวจอย่างละเอียด (X-Ray) ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการ ช่วยเหลือบริการเด็กด้อยโอกาสต่างๆ มาประมาณการเป็นค่าใช้จ่าย

รายหัว เพื่อจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กด้อยโอกาสอย่างแท้จริง

6) สร้างระบบเครือข่ายในการดำเนินการ เพื่อให้องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส เนื่องจากการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสต้องเชื่อมโยงกับหลายหน่วยงานที่ต้องดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใต้สำนึก สุขภาพอนามัย และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

1) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสทุกประเภท/กลุ่ม และข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน/องค์กรที่ให้บริการเด็กด้อยโอกาสประเภท/กลุ่มต่างๆ รวมทั้งเป็นศูนย์ให้คำปรึกษา แนะนำ และรับคำร้องเรียนจากเด็ก เมื่อมีปัญหาตลอดจนทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อส่งต่อเด็กให้ได้รับบริการที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กแต่ละประเภท โดยคณะกรรมการดังกล่าวต้องมาจากทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐภาคเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด ชุมชน และเจ้าของสถานประกอบการ แต่ไม่ควรดำเนินการในรูปแบบราชการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นอิสระและคล่องตัว

สำหรับในระดับจังหวัดนั้น ขณะนี้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยอง ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กในระดับจังหวัด ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กโดยขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กปกติ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด และเด็กที่ประสบปัญหา เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางในการช่วยเหลือ ให้เหมาะสมกับสภาพของเด็กแต่ละกลุ่ม

2) ควรมีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้เป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้จริง โดยต้องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานนั้นๆ นำมาประมาณการจัดสรรเงินงบประมาณ ในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสได้ถูกต้อง เนื่องจากมีหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถนำเงินงบประมาณ มาช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสได้ เพราะไม่มีแผนงาน/โครงการมารองรับ นอกจากนี้ยังสามารถขอความร่วมมือจากบริษัท ห้างร้าน ในภาคเอกชน ในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับแผนงาน/โครงการดังกล่าวได้

3) เนื่องจากจังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีโรงงาน อุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ควรดึงโรงงานเหล่านี้เข้ามาร่วม สนับสนุนช่วยเหลือดูแลเด็กด้อยโอกาส รวมทั้งจัดหาตำแหน่งงานให้ แก่เด็กด้อยโอกาส หากโรงงานเหล่านั้นต้องการแรงงานประเภทไหน ก็ ฝึกอบรมเด็กตามความต้องการของโรงงานนั้นๆ โดยอาจใช้วิทยากร ที่มาจากโรงงานโดยตรงก็ได้

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควร จัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่ง เพื่อใช้ในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส

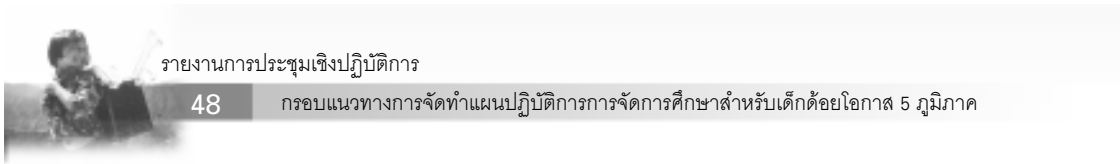
5) ควรจัดตั้งสถานศึกษาเพื่อรองรับเด็กที่มีปัญหา เป็นการเฉพาะ เพราะเด็กเหล่านี้ควรได้รับการดูแลที่พิเศษกว่าเด็กทั่วไป นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดให้เช่นเดียวกับเด็กปกติ

ทั่วไปแล้ว ต้องสร้างความอบอุ่น ความเข้าใจ ตลอดจนให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่ทำให้เด็กเชื่อมั่นในการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. สรุป

ปัญหาในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสในแต่ละประเภท/กลุ่มของจังหวัดระยองในปัจจุบัน คือ ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ขาดความเชื่อมโยงส่งต่อกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลทำให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสไม่ครอบคลุมทั่วถึง เด็กไม่สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ เพราะขาดการส่งต่อรับช่วงระหว่างหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง เช่น เด็กที่ได้รับเชื้อ HIV หรือ เอดส์จำนวนมากที่ได้รับการดูแลจากองค์กรเอกชน ไม่สามารถเข้าโรงเรียนได้ เนื่องจากขาดการเชื่อมโยงประสานงานระหว่างองค์กรเอกชนและโรงเรียนในการส่งต่อเด็ก ทำให้เด็กกลุ่มนี้จำนวนมากต้องขาดโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสได้ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสดังกล่าว ทุกภาคส่วนต้องรวมพลังกันแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นระบบที่เอื้อซึ่งกันและกัน เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสเหล่านี้หลุดพ้นจากความด้อยโอกาส มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี คือนคนดีสู่สังคม เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังที่ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอให้มีคณะกรรมการกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการให้บริการ ช่วยเหลือ และดูแลเด็กด้อยโอกาส รวมทั้งการวางแผนงาน/โครงการร่วมกัน

ภาคใต้ : จังหวัดภูเก็ต

วันพุธที่ 31 สิงหาคม 2548 เวลา 8.30-17.30 น.

ณ ห้องจามจุรีบอลรูม โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต

การประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ภาคใต้ : จังหวัดภูเก็ต มีผู้เข้าร่วมประชุมจากทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 150 คน ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและผู้ปกครอง 6 ประเภท ได้แก่ เด็กกำพร้า เด็กไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร เด็กชาวเล กลุ่มเด็กยากจน เด็กเร่ร่อน และเด็กพิการ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสำนักงานท้องถิ่นจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อุตสาหกรรมจังหวัด พิพิธภัณฑ์สถาน อธิการบดีสถาบันราชภัฏ ครูอาจารย์ในสถานศึกษาทุกระดับ สำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษา กระทรวงยุติธรรม องค์กรพัฒนาเอกชนทั้งของไทยและต่างประเทศ ภาคธุรกิจเอกชน สถานประกอบการ ผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และข้าราชการจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยมีศาสตราจารย์ร้อยตำรวจเอกวรเดช จันทรศร เป็นประธานในการประชุม ซึ่งผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ

เด็กสีนามิ

สภาพ ปัญหา เป็นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มเด็กกำพร้า/ยากจน จากการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิถล่มภาคใต้ ทางชายฝั่งอันดามัน ตั้งแต่ระนอง ภูเก็ต กระบี่ พังงา สตูล ตรัง เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 ส่งผลให้จังหวัดดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตประมาณ 2,000 คน เฉพาะจังหวัดภูเก็ตมีเด็กกำพร้าที่บิดามารดาและญาติพี่น้องเสียชีวิตและหายไปจากเหตุการณ์นี้ประมาณ 100 กว่าคน ทำให้เด็กเหล่านี้ขาดที่พึ่งพิง ที่อยู่อาศัย องค์กรและหน่วยราชการต่างๆ จึงได้เข้ามาดูแลกลุ่มเด็กเหล่านี้ โดยได้ทำการสร้างบ้านพักอาศัยให้ใหม่ในพื้นที่เดิม หรือนอกพื้นที่ตามความต้องการ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่มีมาแต่เดิมของเด็กกลุ่มนี้คือ ครอบครัวมีฐานะยากจน

ความต้องการ

1. ต้องการได้รับการศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยว เพื่อนำความรู้มาพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านในจังหวัดพังงาและภูเก็ตให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดี โดยรัฐควรสนับสนุนบุคคลที่ต้องการได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง
2. ภายหลังเหตุการณ์สึนามิได้เงินช่วยเหลือมาจำนวนหนึ่ง จึงต้องการผู้แนะนำหรือช่วยวางแผนการใช้เงินจำนวนที่ได้รับมาในการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามศรัทธาของผู้บริจาค
3. ต้องการได้รับความรักความจริงใจจากสังคมและคำแนะนำในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

เด็กไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (เด็กไร้สัญชาติ)

สภาพ ปัญหา บิดามารดาเป็นคนต่างด้าว (ชนชาติมอญ) ที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกกฎหมาย จึงได้ไปทำการขอสัญชาติ ทางราชการ ได้ออกบัตรแสดงสถานะของบุคคลี่ต่างให้แก่บุคคลไร้สัญชาติ เพื่อการจำแนกประเภทบุคคลที่ยังไม่มีสัญชาติไทยและสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเพื่อการควบคุมดูแลบุคคลที่ยังไม่มีสัญชาติไทยให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดให้คนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้ บุตรที่เกิดมาจะไม่ได้รับสัญชาติไทย ซึ่งจะส่งผลต่อการได้รับการศึกษาในอนาคต รวมทั้งไม่ได้รับสิทธิในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

ความต้องการ ต้องการเรียนต่อในระดับสูง เพื่อนำความรู้อย่างมาประกอบอาชีพในการตอบแทนบุญคุณผู้ที่ได้เลี้ยงดูมา

เด็กชาวเล

สภาพ ปัญหา ตามริมทะเลแถบจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ สตูล ชาวเลเป็นชนพื้นเมืองเดิมของภูเก็ตที่เร่ร่อนในทะเล ตั้งแต่ร้อยกว่าปีที่ผ่านมา แต่ปัจจุบันอาศัยอยู่บนบก แต่ยังมีดอาศัยพที่เกี่ยวข้อกับทะเล จนกระทั่งทศวรรษที่ 1950 ผู้คนจากแผ่นดินใหญ่และชาวเมืองที่อพยพมาใหม่ ได้บุกรุกและบีบบังคับให้ออกจากเกาะที่เคยอยู่หลายครั้ง ทางกรจึงได้จัดสรรให้มาอาศัยอยู่ในบริเวณแหลมตึกแก แต่ยังคงมีนายทุนและผู้มีอิทธิพล พยายามยึดพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจทำให้คนกลุ่มนี้กลายเป็นคนไร้ที่อยู่อาศัยและที่ทำกินในอนาคต อีกทั้งความด้อยโอกาสทางการศึกษา ทำให้ชาวเลมีลูกตกและแม้จะอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตมานาน แต่หลายๆ คนยังไม่มีสัญชาติไทย และสังคมมักจะรังเกียจไม่ยอมรับเชื้อชาติของคนกลุ่มนี้

ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวเลในอดีตจนถึงปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก คือ ไม่สนใจการศึกษา ไม่มีการพัฒนาความคิดอ่านในความเป็นอยู่ ไม่พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ยังคงปฏิบัติตามแนวทางของบรรพบุรุษ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวหรือปรับความคิดให้ทันตามการเปลี่ยนแปลง บางครั้งตกเป็นเครื่องมือของนายทุนผู้มีอิทธิพลในการแสวงหาผลประโยชน์และทำสิ่งผิดกฎหมาย จากความเชื่อและวิถีชีวิตดังกล่าว ทำให้ลูกหลานซึ่งขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้ปกครองในหมู่บ้านชาวเลเกือบทั้งหมดไม่สนใจการศึกษาของบุตรหลาน จึงไม่สนับสนุนบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ส่วนใหญ่จะเรียนจบเพียงการศึกษาภาคบังคับ เด็กชาวเลจึงต้องเจริญรอยตามบรรพบุรุษในการทำอาชีพการประมง การที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ทำให้บางครั้งรुक้าเขตน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน และทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายตามมา

ความต้องการ

1. ต้องการให้คนในหมู่บ้านสนใจการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น
2. ให้มีกฎหมายและบังคับใช้ให้เยาวชนทุกคนรับการศึกษาอย่างแท้จริง
3. การสนับสนุนเงินทุนทางการศึกษา เพื่อให้โอกาสได้รับการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี

เด็กยากจน

สภาพ ปัญหา มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเรียนต่อตามที่ต้องการได้

ความต้องการ ต้องการได้รับทุนทางการศึกษา หรือให้สังคมสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่เยาวชนให้ได้รับการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี เพื่อกลับมาช่วยเหลือสังคม และบุพการี

เด็กเร่ร่อน

สภาพ ปัญหา เป็นเด็กที่อพยพเร่ร่อนมาจากที่อื่น มาทำอาชีพที่ไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน (ขายดอกไม้) อยู่ที่ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ ทำให้มีปัญหาในการทำบัตรประจำตัวประชาชน เพราะไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรใดๆ หรือสูญหายไปเนื่องจากการย้ายที่อยู่บ่อย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ทำให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นมีปัญหา ขณะนี้ได้รับการศึกษาเพียงจบชั้นประถมศึกษาที่ 5

ความต้องการ ต้องการได้รับการศึกษานอกระบบโรงเรียน และต้องการเรียนรู้ชีวิตด้วยตนเอง

เด็กพิการ

สภาพ ปัญหา

1. ความพิการ (เป็นใบ้) ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาต่อและการฝึกอาชีพ
2. บุคลากรที่ดูแลคนพิการมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้เด็กพิการไม่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาให้มีศักยภาพที่จะพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสม

ความต้องการ

1. ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือให้ได้ศึกษาต่อในระดับสูง โดยเฉพาะการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพ หรือการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ เช่น การทำผ้าบาติก ซึ่งจะให้มีรายได้ของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิการจะต้องขายเพียงสลากกินแบ่งรัฐบาลเพียงอย่างเดียว

2. ต้องการการยอมรับและได้รับโอกาสจากสังคม
3. มหาวิทยาลัยควรให้โควตาคนพิการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาในสาขาต่าง ๆ ตามศักยภาพ
4. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับการจัดการศึกษาแก่คนพิการระหว่างรัฐบาลกับคนพิการ เพื่อการเข้าถึงและการตอบสนองความต้องการของผู้พิการได้อย่างแท้จริง
5. ควรจัดหาบุคลากรให้เพียงพอต่อการดูแลคนพิการ

2. ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

2.1 ข้อเสนอแนะจากศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรร

ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรร ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในภาคใต้จังหวัดภูเก็ต สรุปได้ดังนี้

1. **สำรวจเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่** ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดภูเก็ต ควรทำการสำรวจเด็กด้อยโอกาสในทุกท้องถิ่น ไม่ให้ตกสำรวจ เพื่อการให้การศึกษาและจัดให้มีการประกอบอาชีพ ให้พ้นจากความด้อยโอกาส

2. **หลักสูตรที่หลากหลาย** ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ควรมีหลักสูตรที่หลากหลายตามความต้องการของเด็ก/กลุ่ม และมุ่งฟื้นฟูศักยภาพกลุ่ม/ประเภทของเด็ก ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนต้องรวมพลังกันให้การดูแลช่วยเหลือ

และพัฒนาเด็กตั้งแต่อายุ 1 ปีขึ้นไปในทุกด้าน ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา การอาชีพ ฯลฯ

3. การจัดสรรทรัพยากร รัฐบาลลงทุนเรื่องการศึกษา ปีละสองแสนล้านบาท บริษัทห้างร้านหรือภาคเอกชนต่าง ๆ มีผลกำไรจากธุรกิจมากมายจากผู้ที่จบการศึกษาจากการลงทุนของรัฐ แต่ไม่ปรากฏจำนวนเงินช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส จึงควรมีนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีความชัดเจนในการจัดสรรให้แก่เด็กด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสหรือคนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง

4. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ควรมีการสร้างเครือข่ายภาครัฐและเอกชนทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส เป็นการลงทุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อการประกอบอาชีพไม่เกิดการทิ้งถิ่น ซึ่งจะช่วยลดปัญหาอื่นที่จะตามมาแก่เด็กด้อยโอกาส

2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

1. ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสร่วมกับการจัดสรรงบประมาณของจังหวัด เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสในสังคม บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

2. คนด้อยโอกาสที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน หากประสบความสำเร็จในการศึกษา ควรกลับมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

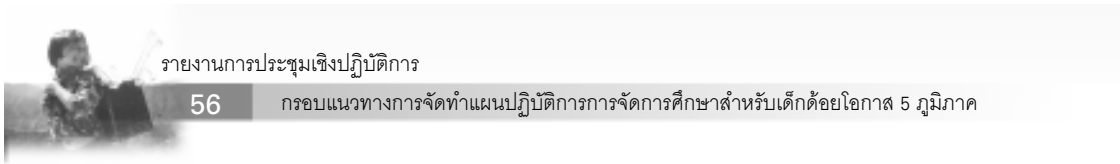
3. สังคมควรจัดกระบวนการการศึกษาที่ถูกต้องแก่เด็ก แม่เด็กที่ไม่มีทะเบียนราษฎร และอายุไม่เกิน 15 ปี ก็ต้องผลักดันให้อยู่ในระบบโรงเรียน เพื่อการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งการฝึกวิชาชีพด้วย

4. จังหวัดต้องมีมาตรการ แนวทางที่ชัดเจนในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้มีที่เรียน รวมทั้งการสร้างความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส หรือบุตรหลาน

3. สรุป

จังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบจากการพัฒนาที่เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ที่นำรายได้เข้าสู่จังหวัดตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา มีนักท่องเที่ยวเข้ามาปีละไม่ต่ำกว่า 3 ล้านคน เกิดการขยายตัวของเมือง ที่ทำให้เกิดกลุ่มเด็กด้อยโอกาสหลาย ๆ กลุ่มตามสภาพภูมิศาสตร์ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ จึงควรมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่ภาครัฐอาจมีปัญหาระบบงบประมาณไม่เพียงพอ จึงควรขอความร่วมมือจากภาคเอกชน ซึ่งมีรายได้จากการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มเด็กด้อยโอกาสประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ตให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ภาคกลาง : จังหวัดสมุทรปราการ

วันพฤหัสบดีที่ 15 กันยายน 2548 เวลา 8.30 น. - 17.30 น.

ณ คลับเฮาส์ สยามกอล์ฟเลคเวูด คันทรี่คลับ จังหวัดสมุทรปราการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคกลาง : จังหวัดสมุทรปราการ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 100 คน ประกอบด้วย ตัวแทนเด็กด้อยโอกาสและผู้ปกครอง 6 ประเภท/กลุ่ม ได้แก่ เด็กยากจน เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน และเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยา รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กฯ บ้านกรุดา องค์กรเอกชน ผู้ประสานงานจากมูลนิธิต่าง ๆ อาสาสมัครในชุมชน ตลอดจนข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน โดยมีนายสุภูมิรัฐ สุวรินทร์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ เป็นประธานกล่าวเปิดการประชุม และ

ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรศร เป็นประธานการประชุมที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายอย่างกว้างขวาง ซึ่งผลการประชุมสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ

จากการนำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในแต่ละประเภท/กลุ่ม โดยผู้แทนของเด็กและผู้ปกครองเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม ได้แก่ เด็กยากจน เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน และเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยา สามารถสรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

เด็กยากจน (ตัวแทนจากโรงเรียนพินุลประชาบาล)

สภาพปัญหา เด็กยากจนมาก บางคนเป็นเด็กกำพร้า บางคนพ่อแม่แยกทางกันต้องอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ที่สูงอายุ อาชีพส่วนใหญ่เก็บขยะขาย หรือรับจ้างรายวัน รายได้ต่อวันไม่เพียงพอต่อการกินอยู่ ต้องกู้หนี้ยืมสิน เงินที่ได้ก็ต้องนำไปใช้หนี้จนหมด ไม่มีเหลือเก็บหรือใช้ทำทุนต่อไป บางครอบครัวมีแต่เด็กและคนชรา ส่วนใหญ่สุขภาพไม่แข็งแรงเพราะต้องทำงานหนัก รายได้ไม่แน่นอนขาดความมั่นคงในชีวิต

ความต้องการ เด็กยากจนส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะเรียนให้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่ด้วยความยากจนทำให้ขาดโอกาส รัฐควรจัดสรรทุนการศึกษาให้เด็กเหล่านี้ได้เรียนในระดับที่สูงที่สุดตามความสามารถของเด็กเพื่อให้ได้มีความรู้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีรายได้ช่วยเหลือครอบครัวต่อไป

เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ

สภาพ ปัญหา ที่พบประการสำคัญคือ เรื่องหลักสูตร ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาเข้าฝึกอบรม หลักสูตรไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานพินิจแต่ละแห่ง หลักสูตรต่างๆ และอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ทันสมัย ไม่ตรงความต้องการของตลาด อีกทั้งขาดการประสานต่อเนื่องระหว่างสถานศึกษาในการรับเด็กเข้าศึกษาต่อ เด็กที่จบหลักสูตรออกไปไม่สามารถเทียบโอนวุฒิการศึกษาหรือนำวุฒิไปสมัครงานได้ ด้วยในปัจจุบันสังคมไม่ยอมรับเด็กเหล่านี้แม้จะจบหลักสูตรไปแล้วก็ตาม

ความต้องการ เด็กเหล่านี้ต้องการโอกาสที่จะได้รับการต้อนรับจากสังคมซึ่งตลาดแรงงาน บริษัท ห้างร้าน ตลอดจนสถานศึกษาควรให้โอกาสเยาวชนจากสถานพินิจมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งควรปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจน เป็นแนวทางเดียวกันทุกสถานพินิจ เพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ให้การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย มีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้สอดคล้องกับเวลาในการเข้าฝึกอบรม และสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้เด็กได้กลับเข้าเรียนในระบบเช่นเดิมที่เคยได้รับก่อนจะอยู่ในสถานพินิจ

เด็กกำพร้า (ตัวแทนจากบ้านเด็กโสสะบางปู)

สภาพ ปัญหา เด็กกำพร้าบางคนไม่สามารถเข้าเรียนได้ เนื่องจากหลักฐานสำคัญต่างๆ ไม่สมบูรณ์ เด็กบางคนไม่มีพ่อแม่ หรือบางคนไม่มีแม่สูติบัตร ทำให้สถานศึกษาใช้เป็นข้ออ้างไม่รับเด็กเข้าศึกษา ปัจจุบัน สังคมของเด็กในโรงเรียนมีการแบ่งแยกระหว่างเด็กที่มีผู้ปกครองกับเด็กกำพร้า ทำให้เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้

ความต้องการ ควรมีการปรับปรุงให้โรงเรียนมีมาตรฐานใกล้เคียงกันทุกแห่ง เนื่องจากความยากจน เด็กกำพร้าส่วนใหญ่มักจะเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) ซึ่งมีความแตกต่างกันมากอย่างเห็นได้ชัดกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อม อาคารเรียน โรงเรียนเทศบาลนั้นทรุดโทรมมาก ไม่มีการปรับปรุง มีน้ำท่วมขังตลอดปี การเรียนการสอน รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนมีความแตกต่างไม่เท่าเทียมกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลปรับปรุงให้โรงเรียนได้มาตรฐานใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกัน ไม่ว่าโรงเรียนนั้นจะอยู่สังกัดใด เพื่อจูงใจให้เด็กเลือกเรียนในโรงเรียนที่ใกล้บ้านได้ ไม่มุ่งแข่งขันกันเข้าเรียนในโรงเรียนของ สพฐ. ซึ่งเด็กกำพร้ามักจะขาดโอกาสที่จะไปแข่งขันกับเด็กอื่นๆ

เด็กพิการ (ตัวแทนจากโรงเรียนวัดบางโกลนใน)

สภาพ ปัญหา โรงเรียนมีการจัดการศึกษาร่วมสำหรับเด็กพิการ แต่ได้รับงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอในการจัดการศึกษาแก่เด็กที่เรียนร่วม ทั้งในด้านสถานที่ อุปกรณ์การสอนเสริมต่างๆ ตลอดจนนครุและบุคลากรที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาแก่เด็กพิการร่วมกับเด็กปกติ อีกทั้งโรงเรียนยังไม่มีหลักสูตรเฉพาะ และการประเมินผลที่ชัดเจนสำหรับเด็กพิการ อาจารย์หลายท่านมักใช้วิธีการประเมินเหมือนเด็กปกติทำให้เด็กพิการส่วนใหญ่ไม่ผ่านการประเมิน

ความต้องการ ควรจัดสรรงบประมาณพิเศษเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาร่วม เพื่อให้การดำเนินงานจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่เด็กพิการ เพื่อให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นตามความสามารถของเด็ก ควรให้การ

สนับสนุนอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเปิดโอกาสให้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จัดฝึกอบรมให้เกิดความชำนาญ และศึกษาปฏิบัติงานด้านเด็กพิการเรียนร่วม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวเด็กพิการแต่ละประเภทให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรมีการจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจนและวิธีการประเมินผลที่ถูกต้องตามสภาพของเด็กแต่ละคน

เด็กเร่ร่อน

สภาพ ปัญหา เด็กขาดผู้ดูแล ไม่มีพ่อแม่ ไม่มีผู้ปกครอง ไม่มีที่อยู่แน่นอน ส่วนหนึ่งต้องไปเป็นแรงงานเด็ก เด็กที่มีปัญหาจะเรียกร้องความสนใจโดยการก่อความเดือดร้อน รบกวนคนอื่น เช่น แข่งมอเตอร์ไซค์ ลักเล็กขโมยน้อย ถูกจับเข้าสถานพินิจ เด็กเหล่านี้ขาดพัฒนาการตามวัยอันสมควร ขาดโอกาสทางการศึกษา

ความต้องการ ควรให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเพื่อแก้ไขปัญหา และสำรวจถึงความต้องการของเด็ก ดูแลจัดการศึกษาให้แก่เด็กเหล่านี้อย่างจริงจัง สังคมควรให้โอกาสแก่เด็กให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเด็กปกติ

เด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยา (ตัวแทนจากสถานสงเคราะห์เด็กบ้านตะวันใหม่)

สภาพ ปัญหา เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กบ้านตะวันใหม่ได้อุปการะเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยา จำนวน 139 คน ซึ่งเด็กส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวเขาเผ่าม้ง จากอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ที่พ่อแม่ถูกจับข้อหาค้ายาบ้าหรือติดยา เด็กเหล่านี้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการติดยา เนื่องจากครอบครัวเกี่ยวข้องกับการค้ายา เด็กบางราย

มีประวัติเคยเสพยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น ในระดับชั้นมัธยม และอาชีวศึกษา เมื่อพ้นโทษออกมา มักกลับไปเสพยาอีก

ความต้องการ เด็กที่มีปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากสภาพสังคม ไม่มีผู้แนะนำ ดูแล ตักเตือน เด็กอยู่ในสภาพที่ต้องคลุกคลีกับยาเสพติด และผู้เสพยา ไม่มีสังคมภายนอก ไม่รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จึงควรมีการจัดทำลานกีฬาต่อต้านยาเสพติดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เด็ก รู้จักทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ฝึกฝนความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ส่งเสริม สุขภาพอนามัย ไม่ไปมั่วสุมกับยาเสพติด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันจัดทำสนามกีฬาและนันทนาการในชุมชนขึ้น และจัดหา อุปกรณ์กีฬาที่จำเป็นต่างๆ ให้แก่เด็ก ตลอดจนสนับสนุนครูผู้สอนทำการ ฝึกฝนกีฬาอย่างถูกวิธี และสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

2.1 ข้อเสนอแนะจากศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทิศ

การจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาส องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องร่วมมือและประสานกับ ผู้ปกครอง ภาคเอกชน และองค์กรสังคมอื่นอย่างจริงจัง ควรมีการจัด กิจกรรมให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิด ช่วย让孩子ได้รับการศึกษา ต้องดูแล เด็กด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยใช้รูปแบบ x-ray ทุกพื้นที่ มีการระดมทรัพยากร จัดสรรงบประมาณ จัดหางานที่เหมาะสมให้แก่ เด็ก อีกทั้งมีการกำหนดตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับเด็กด้อยโอกาส เช่น ประสานกับสถานประกอบการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในโรงงาน จัดสรร ตำแหน่งงานให้แก่คนพิการ เป็นต้น

2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

การจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส สิ่งที่สำคัญและสำคัญ คือ ความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนของสังคม รัฐและประชาชนต้องร่วมกันจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อช่วยผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยเฉพาะปัญหาเยาวชนกับความยากจน ปัญหายาเสพติด และปัญหาการทุจริต ซึ่งเป็นปัญหาหลักและมีผลกระทบต่อสังคมอย่างสูง โดยมีข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

เด็กยากจน : รัฐบาลและท้องถิ่นควรให้ความสนใจ คอยสอดส่องดูแลในพื้นที่ จัดสรรงบประมาณมาปรับปรุงโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้ดีขึ้น

เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ : เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกอบรมฯ เป็นเด็กที่ขาดโอกาส ควรให้โอกาสแก่เด็กเหล่านี้ในการกลับตัวเป็นคนดี ให้โอกาสทางการศึกษา การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างปกติ เด็กเหล่านี้ไม่ได้น่ากลัว น่ารังเกียจ สังคมควรเข้าใจและให้โอกาส

เด็กกำพร้า : การแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ควรให้ผู้ใหญ่ที่มีอำนาจ ลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาอย่างแท้จริง เด็กกำพร้าขาดโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง จึงทำให้เด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่สามารถสอบแข่งขันกับเด็กที่มีผู้ปกครองดูแลใกล้ชิดได้ รัฐจึงควรปรับปรุงให้โรงเรียนมีมาตรฐานเท่าเทียมกัน หรือใกล้เคียงกัน ทั้งสภาพแวดล้อมและการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่เด็กด้อยโอกาสที่มีอยู่โดยทั่วไป

เด็กพิการ : ควรจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้ทางโรงเรียนนำงบประมาณที่ได้ มาช่วยพัฒนาครูอาจารย์ให้มีความพร้อมและจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับเด็กที่ปลอดภัยและเหมาะสมได้เพียงพอ อีกทั้งให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสในเด็กพิการได้เรียนต่อในระดับที่สูงที่สุดเท่าที่เด็กจะสามารถเรียนได้ ในส่วนของสังคมควรร่วมกันสร้างจิตสำนึกให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตระหนักถึงความรัก การดูแลเอาใจใส่อบรมเด็กของตนไม่ว่าจะเป็นเด็กพิการหรือปกติ

เด็กเร่ร่อน : การแก้ปัญหาจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยเหลือกัน ในการให้ข้อมูลของเด็กเร่ร่อน ต้องช่วยกันดูแลเข้าไปให้ถึงตัวเด็ก เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของเด็ก

เด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยา : ทุกส่วนของสังคมควรร่วมมือกันป้องกันไม่ให้เด็กในชุมชนหรือครอบครัวต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และควรร่วมกันรณรงค์ให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำลานกีฬาและนันทนาการ จัดหาครูผู้ฝึกสอนและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้แก่ชุมชน และชุมชนต้องคอยสอดส่องดูแลเพื่อให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์จากลานกีฬาได้สูงสุดตลอดไป ไม่เป็นแหล่งมั่วสุมของเด็ก

3. สรุป

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคกลาง : จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

1. จังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก ปัญหาเด็กด้อยโอกาสส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของแรงงานเด็ก แรงงานต่างชาติ แรงงานผิดกฎหมาย ซึ่งเด็กเหล่านี้มีคุณภาพชีวิตที่ต่ำ อยู่ในสภาพแออัด ยากจน เป็นเหตุให้เด็กบางคนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

การที่จังหวัดสมุทรปราการมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จำนวนมาก ทำให้ท้องถิ่นจัดเก็บรายได้จากโรงงานเหล่านี้ได้มาก รวมทั้งยังมีการกระจายรายได้จากแรงงานที่เข้ามาทำงานประกอบอาชีพและอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากอีกด้วย ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จัดเก็บรายได้ได้มากเป็นอันดับต้นของประเทศ จึงควรนำรายได้เหล่านี้ มาพัฒนาคุณภาพของคนในจังหวัดให้มาก เพราะส่วนใหญ่เป็นแรงงานหาเช้ากินค่ำ เป็นเด็กด้อยโอกาส ที่เสี่ยงต่อการนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ง่าย

นอกจากนั้นการที่จังหวัดนี้เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งมีกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงต่างๆ อยู่จำนวนมาก จึงมีองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรของรัฐที่เข้ามาดูแลพัฒนา และให้ความช่วยเหลือเด็กเหล่านี้อยู่จำนวนไม่น้อย แต่จากสภาพที่ปรากฏองค์กรเหล่านี้ยังขาดการประสาน และการดำเนินงานร่วมกัน เป็นเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทุกประเภทซึ่งมีความใกล้ชิดกับคนในพื้นที่ด้วยทั้งนี้เนื่องจากขาดหน่วยงานหรือผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงานหลัก ทำหน้าที่ประสานผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลตลอดจนการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสร่วมกัน

2. ควรจัดสรรงบประมาณให้กับทางโรงเรียนและทุนการศึกษาแก่เด็กบางกลุ่มเพิ่มเติมจากปกติ เนื่องจากเด็กมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์พิเศษกว่าโรงเรียนทั่วไป เช่น ในโรงเรียนที่มีเด็กพิการ โรงเรียนต้องจัดสรรอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อแก่เด็กทางเดินสำหรับเด็กที่นั่งรถเข็น หรือตาบอด การจัดห้องเรียน ห้องน้ำสำหรับเด็กพิการ เป็นต้น

3. เด็กด้อยโอกาสทุกคนต้องการโอกาส ต้องการการยอมรับจากสังคม ทั้งจากครอบครัวหรือจากเพื่อน สังคมควรเข้าใจ เชื่อมั่นในความสามารถของเด็ก และพร้อมจะให้อภัยในความผิดพลาดของเด็ก ต้องเข้าไปช่วยเหลือและช่วยกันป้องกันไม่ให้เด็กเหล่านี้กลับไปด้อยโอกาสอีก เด็กเหล่านี้ไม่ต้องการความสงสารแต่ต้องการความรักและโอกาส

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจกัน ประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนและครอบครัว ในการเก็บข้อมูลของเด็กนั้นต้องลงไปศึกษาหาในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงในการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เป็นประโยชน์แก่เด็กทุกกลุ่ม ทุกคนต่อไป

ກາຈພູນວກ

ที่ นร ๐๕๐๘/ ๑๖๒๐๕

เลขที่	6302
วันที่	4 พ.ย. 2547
เวลา	14.40

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี - 4 พ.ย. 2547
ทำเนียบรัฐบาล กทม.๑๐๓๐๐

พศศจิกายน ๒๕๔๗

เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๓๐๒/๔๔๑๗๗ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่วนที่ส่งมาด้วย ที่ พม ๐๒๐๗/๔๔๕๔๔ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗
  ๒. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนที่ส่งมาด้วย ที่ นร ๑๑๑๒/๒๔๗๙ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗
  ๓. สำเนาหนังสือสำนักงานงบประมาณ ส่วนที่ส่งมาด้วย ที่ นร ๐๗๐๖/๔๕๕๕ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗

ตามที่ได้เสนอเรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ไปเพื่อคณะรัฐมนตรี พิจารณา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานงบประมาณ ได้เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕.๑ (ฝ่ายการศึกษา) (เดิม) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) เป็นประธานกรรมการ พิจารณาในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ แล้ว มีประเด็นอภิปรายและมติ ดังนี้

๑. ประเด็นอภิปราย

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕.๑ (ฝ่ายการศึกษา) (เดิม) พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑.๑ การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดในนโยบาย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ภายในปี ๒๕๕๔ ต้องคำนึงถึงการกำหนดระดับความสำเร็จของการดำเนินการกิจ ตามยุทธศาสตร์ตามนโยบาย ทั้ง ๕ ด้าน ให้เป็นรูปธรรม และกำหนดตัวชี้วัดผลความก้าวหน้าของการ ดำเนินการ รวมทั้งกำหนดให้มีกระบวนการติดตามประเมินผลและรายงานเป็นระยะ ๆ

- ๒ -

๑.๒ ควรจัดแบ่งภารกิจตามแผนปฏิบัติการให้ชัดเจนว่าแต่ละกิจกรรมควรเป็นภารกิจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานมากกว่า ๑ หน่วยงานต้องร่วมมือกันดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลัก ทั้งนี้ เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบต่อผลการทำงานอย่างแท้จริง

๑.๓ แผนปฏิบัติการดังกล่าวควรมีมาตรการสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน และควรให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการตามนโยบายด้วย

๒. มติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ

๒.๑ เห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปปรับปรุงเอกสารนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันตามข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒.๒ เห็นควรให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยให้รับผิดชอบอภิปรายของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔.๑ (ฝ่ายการศึกษา) (เดิม) ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ อนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔.๑ (ฝ่ายการศึกษา) (เดิม) ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ ทั้งนี้ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลักและเร่งดำเนินการต่าง ๆ ในเชิงรุก เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสโดยเร็วต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา ได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ทราบ

หม่อม ตกศ. / สจ / สวส

ขอแสดงความนับถือ

ส.พ. ร.พ. ๗๕

8wc.๗๓

(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)

(นายอดิษฐ์ โพธารามิก)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

๕ พ.ย. ๕๖

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(นายทศพร เสรีรักษ์)

เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๕๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๖-๓๒๗

โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๙๐๖๔

[T/๔๑๕ (๐๐๔)]

ศร.ศธ.
ส่ง

๙/๑๑/๕๖

ดังนี้

รายชื่อผู้เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้ทราบ

.....

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
๕. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๖. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

ด่วนที่สุด

ที่ นร 1112/ 28๗๑

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม กทม. 10100

๑ กรกฎาคม 2547

เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ด่วนที่สุด ที่ นร 0504/ว(ล) 8752
ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2547

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการได้ส่งเรื่องนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของกระทรวงศึกษาธิการ มาให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็น ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ทำให้เด็กเหล่านี้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สามารถพึ่งตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2. ข้อสังเกตเพิ่มเติมต่อการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 เนื่องจากเด็กด้อยโอกาสทั้ง 6 กลุ่มมีความต้องการบริการที่แตกต่างกัน ตามสภาพความด้อยโอกาสของเด็ก ประกอบกับฐานข้อมูลของเด็กแต่ละกลุ่มยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ ดังนั้น ในการแปลงนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ควรมีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน และเน้นการจัดบริการแบบนอกระบบการศึกษา และการจัดบริการแบบเคลื่อนที่ โดยให้องค์กรเอกชน ชุมชนมีบทบาทหลัก และหน่วยงานภาครัฐอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการอย่างเต็มที่

2.2 ควรกำหนดเป้าหมาย คัดชี้ชี้วัดความสำเร็จและหน่วยงานหลักรับผิดชอบที่ชัดเจน และให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายทุกปี เพื่อให้สามารถนำผลมาปรับนโยบายและแผนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงเรียนมาเพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจักรมณฑ์ ผาสุกวณิช)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

โทร. 0-2282-9869, 0-2628-2849

โทรสาร 0-2281-6128

ด่วนที่สุด

ที่ นร 0706/ 455

สำนักงบประมาณ

ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400

9 กรกฎาคม 2547

เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0504/ว (ก) 8752

ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2547

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้สำนักงบประมาณเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี เรื่องนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เสนอโดยกระทรวงศึกษาธิการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงบประมาณพิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้รับสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2. สำหรับประเภทเด็กด้อยโอกาส ข้อ 4 เด็กพิการทางกาย/ทางจิต อารมณ์/ทางสติปัญญาและการเรียนรู้ นั้น ได้มีกำหนดไว้ในมาตรการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการดำเนินการ โดยเฉพาะและได้รับสิทธิพิเศษในการจัดการศึกษาแล้ว การนำมาใส่ไว้ในคำจำกัดความนโยบายฯ ครั้งนี้ จะซ้ำซ้อนกับมาตรการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ จึงเห็นควรตัดออก

3. นโยบายข้อ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดตั้งกองทุนเพื่อระดมและจัดหาแหล่งทุน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือการพัฒนาเด็กด้อยโอกาสนั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- 2 -

มาตรา 12 บัญญัติไว้ว่า การจ่ายเงินเป็นทุนหรือเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อการใด ๆ ให้กระทำได้ แต่โดยกฎหมาย ดังนั้น การกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้น จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักการและเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ด้วย

4. เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสมีหน่วยงานหลายแห่งเข้าร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน ดังนั้น จึงควรที่จะมีหน่วยงานหลักในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พร้อมบูรณาการกับงานด้านพัฒนาสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสมีทักษะชีวิตสามารถพึ่งตนเองได้ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้ต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสควรจะดำเนินการให้ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนของเด็กปกติมากที่สุด เพื่อใช้เทียบเคียงและประเมินผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบายฯ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวุฒิพันธุ์ วิชัยรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

สำนักจัดทำงบประมาณด้านสังคม 1

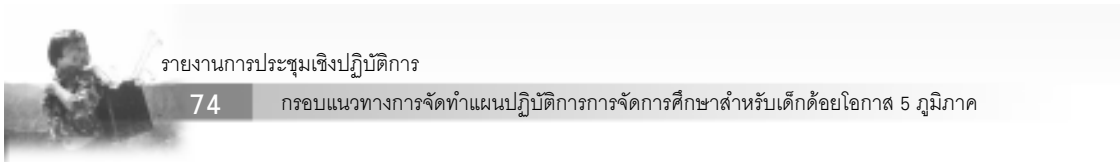
โทร. 0 2273 9250

โทรสาร 0 2273 9928

ชำนานุก้อง

(นายสัมฤทธิ์ ธีระเสรีสูงรังษ)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๘ ๖

ด่วนที่สุด
ที่ พม 0207/ 44544

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
อาคารจันทนาเวอร์ส ถนนวิภาวดีรังสิต
เขตจตุจักร กทม.10900

๑ กรกฎาคม 2547

เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ส่วนที่ สด ที่ นร 0504/ว(ล) 8752 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2547
สิ่งที่ส่งมาด้วย การปรับปรุงข้อมูล หัวข้อ เรื่อง สถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
หน้า 31 จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ได้ส่ง เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาส ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเสนอ และขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ เสนอความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับนโยบาย
ดังกล่าว เนื่องจากมีเนื้อหาครอบคลุมยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทุกด้าน โดยใน
ส่วนของข้อมูลในภาคผนวก หัวข้อ เรื่อง สถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส หน้า 31
เห็นควรปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน รายละเอียดตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรอรรถ กลิ่นประทุม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำเนาถูกต้อง

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
โทร/โทรสาร 0-2612-8841 ,0-2612-8718

(นายสันฤทธิ์ ธีระศิริรังษี)
เจ้าหน้าที่บริหารนโยบายและแผน ๘.๖

การปรับปรุงข้อมูล

หัวข้อ เรื่อง สถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส หน้า 31

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ตามกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545 กำหนดให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีภารกิจหน้าที่ในการบริการสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประสบปัญหาทางสังคม โดยการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในรูปแบบของสถานสงเคราะห์ และประสานการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นจัดสวัสดิการสังคมให้กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาทางสังคมให้สามารถดำรงชีวิตและพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี

สำหรับภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้กับเด็กในสถานสงเคราะห์ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กยากจน และเด็กพิการ โดยการให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาร่วมกับเด็กในชุมชน นอกจากนี้ยังได้จัดการศึกษาในสถานสงเคราะห์ระดับประถมศึกษา ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 1 แห่ง คือ สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพฯ

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ดำเนินการในลักษณะโรงเรียนชั่วคราว เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กในวัยเรียนสามารถ พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นพื้นฐานในการดำเนินการ พร้อมสนับสนุนให้มีการสอบเทียบความรู้ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันมีโรงเรียนชั่วคราว จำนวน 4 แห่ง ใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี เชียงใหม่ ลำพูน และแม่ฮ่องสอน จำนวนนักเรียน 186 คน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 77 แห่ง จำนวนนักเรียน 2,036 คน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มประสานการจัดสวัสดิการแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง

โครงการประชุมเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ตามบทบาทและภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ภูมิภาค
ระหว่างเดือน มิถุนายน - สิงหาคม 2548
ณ จังหวัดเชียงใหม่ อุตรธานี ระยอง ภูเก็ต และสมุทรปราการ

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันอังคารที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เสนอ เพื่อเป็นแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษา อย่างเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพเลี้ยงตนเอง และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเห็นควร ให้กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนา สังคมในภาพรวม และเร่งดำเนินการต่างๆ ในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิด ผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสโดยเร็วต่อไป

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้สามารถขยายผล ครอบคลุมกว้างขวางทั่วถึงเด็กด้อยโอกาสทุกท้องถิ่นนั้น องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะ ในส่วนของเทศบาลและเมืองพัทยา ได้จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาประเภทอาชีวศึกษานั้นมีเทศบาลและเมืองพัทยาที่จัดการศึกษาทั้งหมด 144 แห่ง จากจำนวนทั้งหมด 1,134 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 516 โรงเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 393,487 คน จำแนกเป็นระดับก่อนประถมศึกษาจำนวน 76,520 คน ระดับประถมศึกษา 261,777 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 52,298 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย 2,112 คน และประกาศนียบัตรวิชาชีพ 780 คน⁴ นอกจากนี้ยังจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งให้การอบรมวิชาชีพ และจัดหาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เห็นความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและเข้าใจ ปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี จึงได้จัดประชุมปรึกษาหารือร่วมกับ

⁴ ข้อมูลจาก “สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ปีการศึกษา 2547”

เทศบาล ไปเมื่อวันอังคารที่ 22 มีนาคม 2548 เพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยที่ประชุมได้เสนอให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคขึ้น สำหรับหลอมรวมเป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนำเสนอคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในภาพรวมของประเทศตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 5 ภูมิภาคขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปสู่การปฏิบัติให้ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1) เพื่อระดมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค สำหรับการกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามมติคณะรัฐมนตรี

2) เพื่อจัดทำกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 ภูมิภาค และสังเคราะห์เป็นภาพรวมของประเทศต่อไป

3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค

วัน เวลา สถานที่

ภูมิภาค	สถานที่	วัน/เดือน
ภาคเหนือ	จังหวัดเชียงใหม่	มิถุนายน 2548
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัดอุดรธานี	กรกฎาคม 2548
ภาคตะวันออก	จังหวัดระยอง	สิงหาคม 2548
ภาคใต้	จังหวัดภูเก็ต	สิงหาคม 2548
ภาคกลาง	จังหวัดสมุทรปราการ	กันยายน 2548

ผู้เข้าร่วมประชุม

ภูมิภาคละประมาณ 200 คน ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิ นักการเมือง ข้าราชการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน

งบประมาณ

งบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงาน
ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 ภูมิภาค เพื่อ
การพาไปสู่การปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ
กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่
วันอาทิตย์ที่ 26 มิถุนายน 2548 เวลา 8.30 - 16.30 น.
ณ ห้องสันพระเนตร ชั้น 1 โรงแรมโลตัส บางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันอังคารที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อเป็นแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีคุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มี อาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และ มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาระดับจังหวัดและกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวม และเร่งดำเนินการ ต่างๆ ในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่ เด็กด้อยโอกาสโดยเร็วต่อไป

เพื่อดำเนินงานให้เป็นที่มาตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้

ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ รวม 4 ครั้ง โดยเฉพาะการประชุมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548 เป็นการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ภูมิภาค ซึ่งที่ประชุมได้เสนอให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค สำหรับนำมาหลอมรวมเป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในภาพรวมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ภูมิภาคขึ้น เพื่อให้หน่วยงานองค์กรส่วนภูมิภาคทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมทั้งกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการที่แท้จริงของแต่ละท้องถิ่น ชุมชน ที่แตกต่างกันหลากหลาย ซึ่งจะทำให้นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์

1) เพื่อระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสะท้อนความต้องการจากผู้ด้อยโอกาส ผู้แทนองค์กร/หน่วยงาน และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค สำหรับเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามมติคณะรัฐมนตรี

2) เพื่อให้ได้กรอบแนวทางและวิธีการในการดำเนินงานจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเด็กด้อยโอกาส สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค

วัน เวลา สถานที่

วันอาทิตย์ที่ 26 มิถุนายน 2548 เวลา 8.30 - 16.30 น. ณ ห้องสันพระเนตร ชั้น 1 โรงแรมโลตัส ปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประกอบด้วยตัวแทนเด็กและผู้ปกครอง/ผู้ดูแลด้อยโอกาส ทุกกลุ่ม/ประเภทในจังหวัด/ภูมิภาค ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน จำนวนประมาณ 200 คน

งบประมาณ

จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้กรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม/ประเภทในภาคเหนือ

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.15 น.	<p>กล่าวต้อนรับและเปิดประชุม</p> <p>โดย นายธงชัย วงษ์เหรียญทอง รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่</p>
09.15 - 09.45 น.	<p>เสนอนโยบายและกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส</p> <p>โดย ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทิศร ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา</p>
09.45 - 12.00 น.	<p>นำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ในภาคเหนือ</p> <p>โดย ผู้แทนและผู้ปกครองเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผู้แทนเด็กยากจน : นางสาวน้ำฝน คำบุญเรือง • ผู้แทนเด็กเร่ร่อน : ด.ช.อาชาน้อย มาเยอะ นายอนุวัตร พรหมรัตน์ ผู้ปกครอง • ผู้แทนเด็กไร้สัญชาติ : นางสาวมีดา นาวานาถ • ผู้แทนเด็กกำพร้า : นายวสันต์ ศรีโสภะ นางบุญมี แสงวงธรรม ผู้ปกครอง • ผู้แทนเด็กพิการ : นายธนากร สุวรรณ นายสุรเชษฐ์ เรืองจันทร์ ผู้ปกครอง

• **เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ :**

นางสาวอรพินท์ คำแก้ว

นางสุภิสรา สองแก้ว ผู้ปกครอง

ดำเนินรายการโดย :

นายสันติพงษ์ มูลฟอง

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน

12.00 - 13.00 น.

รับประทานอาหารกลางวัน

13.00 - 17.30 น.

ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติกรการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดเชียงใหม่

ประธานการประชุม :

ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทรร

- นำเสนอข้อมูล สภาพ และปัญหาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดเชียงใหม่
- ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดเชียงใหม่

17.30 - 18.00 น.

สรุปผลการประชุม

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ
กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี
วันศุกร์ที่ 15 กรกฎาคม 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น.
ณ ห้องแกรนด์ รอยัล บอลรูม 1 โรงแรมเจริญศรี แกรนด์ รอยัล
จังหวัดอุดรธานี

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อเป็นแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีคุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มี อาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และ มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวม และเร่งดำเนินการต่างๆ ในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อย โอกาสโดยเร็วต่อไป

เพื่อดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ รวม 4 ครั้ง โดยเฉพาะการประชุมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548 เป็นการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ภูมิภาค ซึ่งที่ประชุมได้เสนอให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค สำหรับนำมาหลอมรวมเป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในภาพรวมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ภูมิภาคขึ้น เพื่อให้หน่วยงานองค์กรส่วนภูมิภาคทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมทั้งกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการที่แท้จริงของแต่ละท้องถิ่น ชุมชน ที่แตกต่างกันหลากหลายซึ่งจะทำให้ในนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์

1) เพื่อระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสะท้อนความต้องการจากผู้ด้อยโอกาส ผู้แทนองค์กร/หน่วยงาน และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค สำหรับเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามมติคณะรัฐมนตรี

2) เพื่อให้ได้กรอบแนวทางและวิธีการในการดำเนินงานจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเด็กด้อยโอกาส สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค

วัน เวลา สถานที่

วันศุกร์ที่ 15 กรกฎาคม 2548 เวลา 8.30 - 16.30 น. ณ ห้องแกรนด์ รอยัล บอลรูม 1 โรงแรมเจริญศรี แกรนด์ รอยัล จังหวัดอุดรธานี

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประกอบด้วยตัวแทนเด็กและผู้ปกครอง/ผู้ดูแลด้อยโอกาส ทุกกลุ่ม/ประเภทในจังหวัด/ภูมิภาค ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และ
สื่อมวลชน จำนวนประมาณ 200 คน

งบประมาณ

จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ
เทศบาลนครอุดรธานี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้กรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม/ประเภทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.15 น.	กล่าวต้อนรับและเปิดประชุม โดย นายพิทยา สุนทรวิภาต รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
09.15 - 10.15 น.	เสนอนโยบายและกรอบแนวทางการจัดทำ แผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษา สำหรับ เด็กด้อยโอกาส โดย ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทรรคร ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
10.15 - 12.30 น.	นำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของ เด็กด้อยโอกาส ในภาคเหนือ โดย ผู้แทนและผู้ปกครองเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม <ul style="list-style-type: none"> • ผู้แทนเด็กยากจน : นางสาวจิราภรณ์ ศุภรักษ์ นางกฤษณา นาคสมบุญรัตน์ ผู้ปกครอง • ผู้แทนเด็กเร่ร่อน : นายไพฑูรย์ ปางจันทร์ นายพีระยุทธ คำภีระ ผู้ปกครอง • ผู้แทนเด็กกำพร้า : นางสาวอาภรณ์ วงษ์วิเศษ นางเครือวัลย์ สุনারักษ์ ผู้ปกครอง • ผู้แทนเด็กพิการ : นางสาวรำพึง นรินทร์ นายบุญน้อม นรินทร์ ผู้ปกครอง

• **เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ :**

ด.ญ.มลิวัดย์ น้อยผาง

นายสำรอง น้อยผาง ผู้ปกครอง

ดำเนินรายการโดย :

นายภูษิต พรหมทอง

เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี เขต 1

12.30 - 13.30 น.

รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 - 17.30 น.

**ระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ของจังหวัดอุดรธานี**

ประธานการประชุม :

ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทรร

- นำเสนอข้อมูล สภาพ และปัญหาการศึกษา
ของเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดอุดรธานี
- ร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบ
แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจ้ด
การศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของ
จังหวัดอุดรธานี

17.30 น.

สรุปผลการประชุม

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ
กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาส ภาคตะวันออก : จังหวัดระยอง
วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น.
ณ ห้องแสงจันทร์ 1 โรงแรม พี.เอ็ม.วาย. บีช รีสอร์ท จังหวัดระยอง

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันอังคารที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อเป็นแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีคุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มี อาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และ มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาระดับจังหวัดและกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวม และเร่งดำเนินการต่างๆ ในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อย โอกาสโดยเร็วต่อไป

เพื่อดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้

ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ รวม 4 ครั้ง โดยเฉพาะการประชุมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548 เป็นการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ภูมิภาค ซึ่งที่ประชุมได้เสนอให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค สำหรับนำมาหลอมรวมเป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในภาพรวมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ภูมิภาคขึ้นเพื่อให้หน่วยงานองค์กรส่วนภูมิภาคทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมทั้งกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการที่แท้จริงของแต่ละท้องถิ่น ชุมชน ที่แตกต่างกันหลากหลาย ซึ่งจะทำให้นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสะท้อนความต้องการจากผู้ด้อยโอกาส ผู้แทนองค์กร/หน่วยงาน และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค สำหรับเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามมติคณะรัฐมนตรี

2. เพื่อให้ได้กรอบแนวทางและวิธีการในการดำเนินงานจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเด็กด้อยโอกาส สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค

วัน เวลา สถานที่

วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น. ณ ห้อง
แสงจันทร์ 1 โรงแรม พี.เอ็ม.วาย.บีช รีสอร์ท จังหวัดระยอง

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประกอบด้วยตัวแทนเด็กและผู้ปกครอง/ผู้ดูแลด้อยโอกาส
ทุกกลุ่ม/ประเภทในจังหวัด/ภูมิภาค ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน
ระดับจังหวัด ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวง
ยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สถาบันศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน จำนวนประมาณ 200 คน

งบประมาณ

จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเทศบาลนครระยอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้กรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม/ประเภทในภาคตะวันออก

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.10 น.	กล่าวต้อนรับและเปิดประชุม โดย นายสุเวช ดันติวงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง
09.10 - 10.10 น.	เสนอนโยบายและกรอบแนวทางการจัดทำ แผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษา สำหรับ เด็กด้อยโอกาส โดย ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทรรคร ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
10.10 - 12.30 น.	นำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของ เด็กด้อยโอกาส ในภาคตะวันออก โดย ผู้แทนและผู้ปกครองเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม <ul style="list-style-type: none"> • เด็กพิการ : นางสาวสิริกัญญา วิสมล นายจิตรกร มาแก้ว • เด็กถูกละเมิดสิทธิ : นางสาวจื๊บแจง ไยเกตุ นายปรีชา จิตบรรจง • เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ : นางสาวลีลา ภู่อ้อย นางจุฑามาศ อุ่นเสนีย์ • เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ : ด.ญ. ลลิตา เย็นสำราญ นางปรียาวรรณ ทิพย์ประดิษฐ์กุล

• **เด็กเร่ร่อน :**

ผู้แทนเด็กจากเทศบาลนครระยอง

• **เด็กยากจน :**

ผู้แทนเด็กจากโรงเรียนวัดสุวรรณรังสรรค์

ดำเนินรายการโดย :

คุณนที แสงจันทร์

คณะทำงานเพื่อเด็ก

มูลนิธิพิทักษ์เด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง

12.30 - 13.30 น.

รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 - 17.30 น.

**ระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำ
แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ของจังหวัดระยอง**

ประธานการประชุม :

ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทรร

- นำเสนอข้อมูล สภาพ และปัญหาการศึกษา
ของเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดระยอง

- ร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบ
แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัด
การศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของ
จังหวัดระยอง

17.30 - 17.45 น.

สรุปผลการประชุม

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ
กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาสภาคใต้ : จังหวัดภูเก็ต
วันพุธที่ 31 สิงหาคม 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น.
ณ ห้องจามจุรีบอลรูม โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อเป็นแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีคุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มี อาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และ มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาระดับจังหวัดและกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวม และเร่งดำเนินการต่างๆ ในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อย โอกาสโดยเร็วต่อไป

เพื่อดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้

ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ รวม 4 ครั้ง โดยเฉพาะการประชุมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548 เป็นการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ภูมิภาค ซึ่งที่ประชุมได้เสนอให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค สำหรับนำมาหลอมรวมเป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในภาพรวมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ภูมิภาคขึ้นเพื่อให้หน่วยงานองค์กรส่วนภูมิภาคทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมทั้งกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการที่แท้จริงของแต่ละท้องถิ่น ชุมชน ที่แตกต่างกันหลากหลาย ซึ่งจะทำให้นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสะท้อนความต้องการจากผู้ด้อยโอกาส ผู้แทนองค์กร/หน่วยงาน และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค สำหรับเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามมติคณะรัฐมนตรี

2. เพื่อให้ได้กรอบแนวทางและวิธีการในการดำเนินงานจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเด็กด้อยโอกาส สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค

วัน เวลา สถานที่

วันพุธที่ 31 สิงหาคม 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น. ณ ห้องจามจุรีบอลรูม โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประกอบด้วยตัวแทนเด็กและผู้ปกครอง/ผู้ดูแลด้อยโอกาส ทุกกลุ่ม/ประเภทในจังหวัด/ภูมิภาค ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน จำนวนประมาณ 200 คน

งบประมาณ

จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเทศบาลนครภูเก็ต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้กรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม/ประเภทในภาคใต้

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

08.30 - 09.30 น.	ลงทะเบียน
09.30 - 09.45 น.	กล่าวต้อนรับและเปิดประชุม โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต
09.45 - 10.45 น.	บรรยายเรื่อง”นโยบายและกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส” โดย ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทิศร ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
10.45 - 12.30 น.	อภิปรายเรื่อง”สภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ในภาคใต้” โดย 1. นายบัณฑิต ทองตัน อัยการแผนกคดีเด็กและครอบครัว วิทยากรผู้นำการอภิปราย 2. ผู้แทนและผู้ปกครองเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม
	ผู้ร่วมอภิปราย
	<ul style="list-style-type: none"> • เด็กกำพร้า (สินามิ) : น.ส.น้ำฝน จันทรเมือง • เด็กไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร : ด.ญ.พุทธรักษา สุวรรณ • เด็กชาวเล : ด.ญ.วิไลวรรณ รักดี นายสัมพันธ์ นักสืบ ผู้ปกครอง • เด็กยากจน : น.ส.จิรวรรณ บัวซ้อน

• **เด็กเร่ร่อน :**

นายอาทิตย์ จันทร์นา

• **เด็กพิการ :**

ด.ช.จิรเดช เฉิดฉาย

นายสนาน เฉิดฉาย

12.30 - 13.30 น.

รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 - 17.30 น.

การอภิปรายระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดภูเก็ต

ประธานการอภิปราย :

ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทร์ศร

ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

นางสาวประภาพรพรณ วงศาโรจน์

หัวหน้ากลุ่มนโยบายการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

- นำเสนอข้อมูล สภาพ และปัญหาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดภูเก็ต

- ร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดภูเก็ต

17.30 - 17.45 น.

สรุปผลการประชุม

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ

กรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาส ภาคกลาง : จังหวัดสมุทรปราการ
วันพฤหัสบดีที่ 15 กันยายน 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น.
ณ สนามกอล์ฟเวสต์วูด คันทรีคลับ จังหวัดสมุทรปราการ

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อเป็นแม่บทให้เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นที่กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และมอบหมายให้กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวม และเร่งดำเนินการต่างๆ ในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสโดยเร็วต่อไป

เพื่อดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้

ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ รวม 4 ครั้ง โดยเฉพาะการประชุมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548 เป็นการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ภูมิภาค ซึ่งที่ประชุมได้เสนอให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค สำหรับนำมาหลอมรวมเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในภาพรวมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ภูมิภาคขึ้น เพื่อให้หน่วยงานองค์กรส่วนภูมิภาคทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมทั้งกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการที่แท้จริงของแต่ละท้องถิ่น ชุมชน ที่แตกต่างกันหลากหลายซึ่งจะทำให้นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสะท้อนความต้องการจากผู้ด้อยโอกาส ผู้แทนองค์กร/หน่วยงาน และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค สำหรับเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามมติคณะรัฐมนตรี

2. เพื่อให้ได้กรอบแนวทางและวิธีการในการดำเนินงานจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเด็กด้อยโอกาส สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละภูมิภาค

วัน เวลา สถานที่

วันพฤหัสบดีที่ 15 กันยายน 2548 เวลา 8.30 - 17.30 น. ณ สนามกอล์ฟเลควูด คันทรี่คลับ จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประกอบด้วยตัวแทนเด็กและผู้ปกครอง/ผู้ดูแลด้อยโอกาส ทุกกลุ่ม/ประเภทในจังหวัด/ภูมิภาค ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สถาบันศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสื่อมวลชน จำนวนประมาณ 150 คน

งบประมาณ

จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเทศบาลนครสมุทรปราการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้กรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม/ประเภทในภาคกลาง

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

08.30 - 09.30 น.	ลงทะเบียน
09.30 - 09.45 น.	กล่าวต้อนรับและเปิดประชุม โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
09.45 - 10.45 น.	บรรยายเรื่อง "นโยบายและกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส" โดย ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทิศร ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
10.45 - 12.45 น.	อภิปรายเรื่อง "สภาพปัญหาและความต้องการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ในภาคกลาง" โดย ผู้แทนและผู้ปกครองเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม <ul style="list-style-type: none"> ● เด็กยากจน : นางสาวรุ่งทิพย์ แซร์นารักษ์ นางสมปอง แซร์นารักษ์ ● เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ : นายชาติรี เย็นสุข นายภูชิต ดวงจันทร์ ผู้ปกครอง ● เด็กกำพร้า : นางสาวอรวิ คิดประทุม นางสาวกรรชทิพย์ อักษรสว่าง ผู้ปกครอง ● เด็กพิการ : ด.ญ.สิริวิมล บุญม่วง นางเรณู อภิวัฒน์สนอง

• **เด็กเร่ร่อน :**

นางจินตพร เขียดรัตน์ ผู้ปกครอง

• **เด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยา :**

ด.ช.ศิริโชค กุลตะวัน

นางสุนทรี สัมฤทธิ์สงวน ผู้ปกครอง

ดำเนินการอภิปราย

โดย นายสมพงษ์ สระแก้ว

เครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน

12.45 - 13.30 น.

รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 - 17.30 น.

การอภิปรายระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการ

ประธานการอภิปราย :

ศาสตราจารย์ ร.ต.อ. วรเดช จันทรร

ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

นางสาวประภาพรพรณ วงศาโรจน์

หัวหน้ากลุ่มนโยบายการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

- นำเสนอข้อมูล สภาพ และปัญหาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดสมุทรปราการ

- ร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของจังหวัดสมุทรปราการ

17.30 - 17.45 น.

สรุปผลการประชุม

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

ดร. อรุณ จันทรวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
ศาสตราจารย์ ดร. วรเดช จันทรร	ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา
ดร. สุทศศรี วงษ์สมาน	ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย และแผนการศึกษา

ผู้พิจารณารายงาน

นางสาวประภาพรพรณ วงศาโรจน์	หัวหน้ากลุ่มนโยบายการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาส
----------------------------	--

ผู้สรุปรายงานการสัมมนา

นางกัลยานี ปฎิมาพรเทพ	นักวิชาการศึกษา 7 ว.
นางพรพิมล เมธิรานันท์	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
นางจุฬาร เหมวรรณวดีกุล	นักวิชาการศึกษา 5

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวประภาพรพรณ วงศาโรจน์	หัวหน้ากลุ่มนโยบายการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาส
นางกัลยานี ปฎิมาพรเทพ	นักวิชาการศึกษา 7 ว.
นางพรพิมล เมธิรานันท์	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
นางจุฬาร เหมวรรณวดีกุล	นักวิชาการศึกษา 5

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส	
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
	กระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้วโปรดมอบให้ผู้อื่น
นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป